

ΕΝΟΤΗΤΑ 3.....	94
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΉ ΠΟΛΙΤΙΚΉ, ΠΑΙΔΕΪΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ.....	94
3.1 ΥΠΟΔΟΜΈΣ ΥΓΕΪΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΉΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	94
3.1.1 Υποδομές Υγείας (Νοσοκομεία / Κέντρα υγείας, Δημοτικά Ιατρεία).....	94
3.1.2 Κέντρα Φροντίδας Ηλικιωμένων - Γηροκομείο Λάρισας.....	96
3.2 ΥΠΟΔΟΜΈΣ ΠΑΙΔΕΪΑΣ	97
3.2.1 Δευτεροβάθμια - Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.....	97
3.2.2 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	98
3.2.3 Επαγγελματική Κατάρτιση – Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση.....	102
3.2.4 Φορείς Καινοτομιών.....	103
3.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΈΣ ΥΠΟΔΟΜΈΣ	104
3.3.1 Αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία.....	104
3.3.2 Μουσεία.....	113
3.3.3 Άλλες Πολιτιστικές Υποδομές.....	116
3.4 ΑΘΛΗΤΙΚΈΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΈΣ ΥΠΟΔΟΜΈΣ	121
3.4.1 Αθλητικές Υποδομές.....	121
3.4.2 Τουριστικές Υποδομές.....	123

Ενότητα 3

3. Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

3.1 Υποδομές Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

3.1.1 Υποδομές Υγείας (Νοσοκομεία / Κέντρα υγείας, Δημοτικά Ιατρεία)

Νοσοκομεία

Στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν τρία Νοσοκομειακά Ιδρύματα. Το παλιότερο είναι το Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας, επί της οδού Γεωργιάδου (Π.Ε.3), το νεότερο είναι το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Λάρισας, που είναι χωροθετημένο ΝΔ στα όρια της πόλης στην περιοχή Μεζούρλου και τέλος υπάρχει και το Στρατιωτικό Νοσοκομείο «424» στην περιοχή του Αγίου Αντωνίου.

Το **Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας** έχει εγκλωβιστεί στον αστικό ιστό, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα επέκτασης σε όμορο οικόπεδο, είτε για τις κτιριακές του εγκαταστάσεις, είτε για τη δημιουργία ελεύθερων χώρων ή χώρων στάθμευσης. Αντίθετα, το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο έχει σημαντικά αποθέματα ελεύθερων χώρων και χώρων στάθμευσης. Το Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας θεμελιώθηκε το 1889 ως «Πολιτικό Νοσοκομείο Λάρισας». Κατά καιρούς, μέσω δωρεών, ή κρατικών χρηματοδοτήσεων, επεκτάθηκε με νέες κτηριακές εγκαταστάσεις, μέχρις ότου αποκτήσει τη σημερινή του μορφή, αποτελώντας πολιτιστικό τοπόσημο για την πόλη της Λάρισας.

Το **Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας** ιδρύθηκε με το Π.Δ. 411/95 και ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 27/9/99. Βρίσκεται στην περιοχή Μεζούρλο της πόλης Λάρισας του Νομού Λάρισας και καταλαμβάνει κτίσμα 89.000 τ.μ. σε οικόπεδο εκτάσεως 150 στρεμμάτων. Η ανέγερση άρχισε στις 25/7/91 και περατώθηκε το 1998. Σκοπός του νοσοκομείου είναι η παροχή δευτεροβάθμιας και κυρίως τριτοβάθμιας περίθαλψης στους πολίτες, η εγκατάσταση σ' αυτό των πανεπιστημιακών κλινικών, εργαστηρίων και ειδικών μονάδων του ιατρικού τμήματος της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, καθώς και η ανάπτυξη αντίστοιχων ή άλλων μονάδων του Εθνικού Συστήματος Υγείας, η εκπαίδευση γιατρών και λοιπών επιστημόνων υγείας και η ανάπτυξη της έρευνας στο χώρο της υγείας. Το Νοσοκομείο διαθέτει σήμερα σε λειτουργία 484 κλίνες, απασχολεί δε συνολικά 1.415 εργαζόμενους. Στο πλαίσιο του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου λειτουργεί, από το Νοέμβριο του 2000, Ιατρική Βιβλιοθήκη η οποία στεγάζεται στο ισόγειο του κτηρίου του Νοσοκομείου, διοικείται από Επιτροπή Βιβλιοθήκης η οποία προέρχεται από την Επιστημονική Επιτροπή του Νοσοκομείου, με τη συμμετοχή του υπεύθυνου βιβλιοθηκονόμου. Στελεχώνεται από υπαλλήλους απόφοιτους της Σχολής Βιβλιοθηκονομίας (ΑΕΙ, ΤΕΙ).

Σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι η παροχή της δυνατότητας διαρκούς ενημέρωσης και επιμόρφωσης προς όλα τα άτομα που ασχολούνται με τα γενικά και ειδικά θέματα των επιστημών υγείας και την παράλληλα αναπτυσσόμενη τεχνολογία. Στο Δήμο Λαρισαίων λειτουργούν επίσης Παραρτήματα Ιατρείων: στον οικισμό Κουλούρι, στα Πυροβολικά, στους Λαχανόκηπους, στην περιοχή του Σταθμού, στον Τενεκέ – Μαχαλά, στο Ροδοπούλειο και στον οικισμό Τερψιθέα.

Δημοτικό Πολυιατρείο

Ο Δήμος Λαρισαίων στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του που σχετίζονται με την προσφορά στους δημότες του υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης προτίθεται σύμφωνα με το Επιχειρησιακό του Σχέδιο να δημιουργήσει ένα διαγνωστικό περιφερειακό κέντρο υγείας. Γι' αυτό τον σκοπό έχει ολοκληρωθεί το κτήριο στην συνοικία του Αγ. Γεωργίου και αναζητείται η χρηματοδότηση του εξοπλισμού του ώστε να τεθεί σε λειτουργία.

Στην Γιάννουλη υπάρχει ένα αγροτικό ιατρείο κοντά στην κεντρική αρτηρία της πόλης την οδό Κοζάνης. Στην περιοχή υπάρχει της Κοιλιάδας υπάρχει το περιφερειακό ιατρείο Κοιλιάδος – Μάνδρας το οποίο υπάγεται στο Κ.Υ. Τυρνάβου. Επίσης, προβλέπεται εξυπηρέτηση των κατοίκων με εβδομαδιαίες επισκέψεις του αγροτικού ιατρού στα δημοτικά διαμερίσματα.

Ιδιωτικές Κλινικές

Στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν οι παρακάτω Ιδιωτικές Κλινικές:

- Κλινική "ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΘ.Ι.ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε
- Γενική Κλινική "ΑΓΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ"
- Ψυχιατρική Κλινική "ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ - ΜΙΧ.Α.ΘΩΜΑ"
- Ιδιωτική Κλινική Θεραπευτήριο "ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ ΕΠΕ"
- Γενική Κλινική/Ιδιωτικό Θεραπευτήριο "ΙΑΣΩ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- Ψυχιατρική Κλινική "ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ Α.Ε."
- Νευρολογική Κλινική "ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΑΛΥΨΩ"
- Γενική Κλινική "ΚΥΑΝΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΣ"
- Μαιευτική/Γυναικολογική "Ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ"
- Ιδιωτική Γενική Κλινική & Μ.Χ.Α. "ΠΑΤΣΙΔΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ"
- Μαιευτική/Γυναικολογική "ΥΓΕΙΑ"
- Μαιευτική – Γυναικολογική EUROMEDICA Α.Ε.
- Και τα παρακάτω κέντρα αποθεραπείας:
- "ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ Α.Ε."
- "ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ"
- ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ Α.Ε."
- Θεσσαλικό Κέντρο Αποκατάστασης "ΑΡΩΓΗ Α.Ε."
- "ANIMUS Α.Ε."

Η ύπαρξη και η λειτουργία του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Λάρισας, αποτελεί ένα συγκριτικό πλεονέκτημα όχι μόνο για την πόλη της Λάρισας αλλά για την ευρύτερη Περιφέρεια της Θεσσαλίας. Αποτελεί έναν μεγάλο οικονομικό οργανισμό, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει θετικά προς όφελος της πόλης, συντελώντας στην άμεση ανάπτυξη της. Η αναφορά

που γίνεται στην παρούσα μελέτη εστιάζεται κυρίως στην δυναμική του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου, με βάση την υπάρχουσα κατάσταση όπως αυτή διαμορφώνεται σήμερα και στις προοπτικές που υπάρχουν για το μέλλον.

3.1.2 Κέντρα Φροντίδας Ηλικιωμένων - Γηροκομείο Λάρισας

Το Δημοτικό Γηροκομείο Λάρισας, είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και αποτελεί φιλανθρωπικό Ίδρυμα, συστάθηκε δε με τον νόμο 4229/31-3/3-4-1962, με την συγχώνευση των κληροδοτημάτων Αγγέλου Λάππα, Δημήτρη Χατζηζωγίδη και Αθανάσιου Χαλκιάπουλου. Διέπεται από τις διατάξεις του Α.Ν. 2039/39. Στο Ίδρυμα μπορούν να φιλοξενηθούν άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω.

Σκοπός του Ιδρύματος είναι:

Η στέγαση και η περίθαλψη εφ-όρου ζωής των υπερηλίκων, ανικάνων προς εργασία, ανεξαρτήτως φύλλου και θρησκειότητας.

Η μέριμνα για την υγεία τους και κάθε προσωπικού τους ζητήματος.

Η μέριμνα για την εξασφάλιση της απασχόλησής τους και ψυχαγωγίας τους, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους του Ιδρύματος.

Η μέριμνα για την συμμετοχή τους σε κάθε κατάλληλη ψυχαγωγική εκδήλωση εντός και εκτός Ιδρύματος.

Το κτίριο στεγάζεται σε χώρο 2000 τ.μ. και φιλοξενεί 100 ηλικιωμένους, άντρες και γυναίκες ενώ για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων απασχολούνται 35 άτομα προσωπικό Διοικείται από εξαμελές Διοικητικό Συμβούλιο με πρόεδρο τον εκάστοτε Δήμαρχο. Το Δημοτικό Γηροκομείο της Λάρισας είναι χωροθετημένο στη συνοικία της Νεάπολης (Π.Ε.16) και γειτνιάζει με τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις της 1ης Στρατιάς. Τα έσοδα του βασίζονται σε ιδίους πόρους, σε δωρεές κατοίκων της Λάρισας και σε μια μικρή επιχορήγηση που παίρνει από το κράτος. Οι ηλικιωμένοι για την παραμονή τους στο γηροκομείο καταβάλουν τα 2/3 της σύνταξής τους, οι έχοντες σύνταξη, και οι μη έχοντες φιλοξενούνται δωρεάν.

Τέλος, στο Δήμο Λαρισαίων εδρεύει και το Ιδιωτικό Γηροκομείο «Η Γειτονιά μας», το οποίο βρίσκεται στην περιοχή προς Αμπελώνα.

3.2 Υποδομές Παιδείας

3.2.1 Δευτεροβάθμια - Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στα πλαίσια της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (δημόσιας και ιδιωτικής) λειτουργούν στην Λάρισα 39 Λύκεια, 22 Γυμνάσια και 2 ΕΠΑΣ, στην Γιάννουλη 1 Γυμνάσιο και 1 Ενιαίο Λύκειο και στην Κοιλιάδα 1 Γυμνάσιο και 1 Ενιαίο Λύκειο.

Στα πλαίσια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν στην Λάρισα 43 δημόσια δημοτικά σχολεία, 4 ιδιωτικά και ένα Ειδικό Σχολείο. Λειτουργούν επίσης 58 δημόσια Νηπιαγωγεία, 10 ιδιωτικά και ένα Ειδικό Σχολείο. Στην Γιάννουλη λειτουργούν 3 Νηπιαγωγεία και 2 Δημοτικά σχολεία, επίσης λειτουργεί ένα 4/θ Ειδικό Δημοτικό Σχολείο. Στην περιοχή της Κοιλιάδας λειτουργούν 4 νηπιαγωγεία και 5 δημοτικά σχολεία. Πιο συγκεκριμένα, σε πρωτοβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης στις Τοπικές Κοινότητες (Τ.Κ.) Ραχούλας, Ελευθερών και Μάνδρας υπάρχουν 2θέσια δημοτικά σχολεία. Στην Τ.Κ. Κοιλιάδος λειτουργεί 3θέσιο δημοτικό σχολείο στην Τ.Κ. Αμυδαλέας υπάρχει 1θέσιο δημοτικό σχολείο. Συγκεντρωτικά οι σχολικές μονάδες έχουν ως εξής:

Λύκεια	Γυμνάσια	Ι.Ε.Κ	Δημοτικά Σχολεία	Νηπιαγωγεία
- 14 Γενικά Λύκεια, - Γενικό Μουσικό Λύκειο, - Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (Τ.Ε.Ε.), εκ των οποίων δύο Εσπερινά, - 3 ΣΕΚ, - 5 Ιδιωτικά Γενικά Λύκεια, - 7 Ιδιωτικά Τ.Ε.Ε., - 2 ΕΠΑΣ - 1 ΕΕΕΕΚ, -1 Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας και - 1 Σχολείο των Φυλακών.	- 18 Γυμνάσια, - 1 Μουσικό Γυμνάσιο, - 1 Εσπερινό Γυμνάσιο - 4 Ιδιωτικά Γυμνάσια.	- 2 Κρατικά Ι.Ε.Κ. - 2 Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ	- 50 δημόσια δημοτικά, - 4 ιδιωτικά δημοτικά, - 1 Ειδικό δημοτικό Σχολείο - 4/θ Ειδικό δημοτικό Σχολείο	- 65 δημόσια Νηπιαγωγεία - 10 ιδιωτικά Νηπιαγωγεία - 1 Ειδικό Νηπιαγωγείο

Τα παραπάνω εκπαιδευτήρια είναι οργανωμένα κατά κύριο λόγο σε σχολικά συγκροτήματα – σχεδόν 40 σε διάφορες συνοικίες της πόλης – κύριο χαρακτηριστικό των οποίων είναι η συστέγαση κατά τις ίδιες ώρες, πολλών μαθητών διαφορετικών βαθμίδων (από το Δημοτικό μέχρι το Λύκειο) και σε αύλειους χώρους που δεν έχουν ούτε τη δυνατότητα αλλά ούτε και τις προϋποθέσεις να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του μαθητικού δυναμικού. Επίσης, αρκετά μεγάλα (από άποψη σχολικών μονάδων και, κατά συνέπεια, μαθητικού δυναμικού) σχολικά συγκροτήματα (π.χ., στις συνοικίες Αγίου Αθανασίου, Αγίου Κωνσταντίνου, Σιδηροδρομικού Σταθμού, Νεάπολης, Λιβαδακίου) βρίσκονται σε σημαντικούς κυκλοφοριακούς άξονες, με προβλήματα ασφάλειας για τη μετακίνηση των μαθητών. Στις Τοπικές Κοινότητες Κουτσόχερο και Λουτρό τα δημοτικά σχολεία δεν λειτουργούν και οι μαθητές εξυπηρετούνται από σχολεία διπλανών οικισμών. Το φαινόμενο

αυτό σχετίζεται με το γενικότερο δημογραφικό πρόβλημα της χώρας και όχι τόσο με την μετακίνηση των κατοίκων προς τα αστικά κέντρα.

Από στοιχεία της Περιφερειακής Διεύθυνσης Θεσσαλίας για το σχολικό έτος **2010-2011** ο αριθμός μαθητών για τον Δήμο Λαρισαίων ανά κατηγορία εκπαίδευσης διαμορφώνεται ως εξής:

	Λύκειο	Γυμνάσιο	ΕΠΑΛ	ΕΠΑΣ
Λάρισας	6963	5162	1410	406
Κοιλιάδας	34	60		
Γιάννουλης	339	403		
Μαθητικό				
δυναμικό	7336	5625	1410	406

3.2.2 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η Ανώτατη Εκπαίδευση παρέχεται στην ευρύτερη περιοχή Λάρισας από τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Το Πανεπιστήμιο λειτουργεί με αποκεντρωμένη δομή, δεδομένου ότι Σχολές ή Τμήματά του υπάρχουν και στις τέσσερις κύριες πόλεις της Περιφέρειας. Έδρα του Πανεπιστημίου είναι η πόλη του Βόλου. Τα Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που αφορούν στην πόλη της Λάρισας, είναι συγκεκριμένα τα εξής: το Τμήμα Ιατρικής, το Τμήμα Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο.

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ιδρύθηκε (μαζί με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο) το 1984 με το Π.Δ. 83/1984, που τροποποιήθηκε το 1985 με το Π.Δ. 302/1985. Έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ορίστηκε ο Βόλος

Οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου στη Λάρισα βρίσκονται στο κέντρο της πόλης και στα περίχωρα. Οι εγκαταστάσεις στο κέντρο της πόλης περιλαμβάνουν κτήρια του τμήματος Βιοχημείας – Βιοτεχνολογίας. Στα περίχωρα της πόλης βρίσκονται το τμήμα Ιατρικής και το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο όπου γίνεται η κλινική άσκηση των φοιτητών.

Η ακαδημαϊκή οργάνωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διαμορφώνεται ως εξής:

ΣΧΟΛΗ	ΤΜΗΜΑΤΑ				
Σχολή	Παιδαγωγικό	Παιδαγωγικό	Τμήμα	Τμήμα Ιστορίας	
Επιστημών	Τμήμα Δημοτικής	Τμήμα	Παιδαγωγικό	– Αρχαιολογίας	
του	Εκπαίδευσης(Βόλ	Προσχολικής	Ειδικής Αγωγής	Κοινωνικής	
Ανθρώπου	ος)	Εκπαίδευσης(Β	(Βόλος)	Ανθρωπολογία	
		όλος)		ς (Βόλος)	

Πολυτεχνική Σχολή	Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Βόλος)	Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών Βιομηχανίας (Βόλος)	Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών (Βόλος)	Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (Βόλος)	Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Βόλος)
Σχολή Επιστημών Υγείας	Τμήμα Ιατρικής (Λάρισα)	Τμήμα Κτηνιατρικής (Καρδίτσα)	Τμήμα Βιοχημείας - Βιοτεχνολογίας (Λάρισα)		
Σχολή Γεωπονικών Επιστημών	Τμήμα Γεωπονίας, Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος (Βόλος)	Τμήμα Γεωπονίας, Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος (Βόλος)			
Ανεξάρτητα τμήματα	Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τρίκαλα)	Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (Βόλος)			
Προγράμματα Σπουδών Επιλογής	Μουσειο-παιδαγωγικής Εκπαίδευσης (Βόλος)	Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων (Βόλος)	Ιατρικής Βιοχημείας (Λάρισα.)		

Το Τμήμα Ιατρικής χωροθετείται σε οικόπεδο ιδιοκτησίας του ΠΘ εκτάσεως 90.000m² στην περιοχή του Μεζούρλου. Το κτιριακό συγκρότημα της Ιατρικής Σχολής προβλέπεται να καταλάβει συνολικό εμβαδόν 35.100 m². Η ανάπτυξη του περιλαμβάνει δύο φάσεις. Η φάση Α' συνολικού εμβαδού κτηρίων 16.500 m² έχει ολοκληρωθεί. Η φάση Β' προβλέπει επιπλέον 18.600 m² κτηρίων, από τα οποία 5,7 στρ. είναι υπό κατασκευή. Οι εγκαταστάσεις του τμήματος Ιατρικής περιλαμβάνουν εργαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας, αμφιθέατρο, διοικητικές υπηρεσίες, κ.α. Το τμήμα Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας στεγάζεται στις εγκαταστάσεις της πρώην Παιδαγωγικής Ακαδημίας Λάρισας (σχολικό συγκρότημα της οδού Αιόλου).

Τ.Ε.Ι. Λάρισας

Η Ανώτερη Εκπαίδευση παρέχεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας από το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) που παρέχει θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνολογικών και καλλιτεχνικών γνώσεων. Υπάρχουν παραρτήματά του στη Λαμία και την Καρδίτσα, όπου λειτουργούν αντίστοιχα τα Τμήματα Νοσηλευτικής και Δασοπονίας.

Το Τ.Ε.Ι. Λάρισας ιδρύθηκε το 1983 με τον νόμο 1404/83. Ανήκει στην Τριτοβάθμια και είναι αυτοδιοικούμενο Ίδρυμα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ). Ξεκίνησε τη δραστηριότητά του ως ΚΑΤΕ (Κέντρο Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαιδεύσεως) με ιδρυτικό νόμο τον 652/70 και κατόπιν ως ΚΑΤΕΕ (Κέντρο Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως) με το νόμο 576/77, ενώ το 1983 εξελίχθηκε σε Τ.Ε.Ι. με το νόμο 1404/83.

Από το 1974 που άρχισε να λειτουργεί στην πρώτη του μορφή, το Τ.Ε.Ι. Λάρισας αναπτύχθηκε έτσι ώστε από το ένα κτίριο της οδού Φαρσάλων, να φθάσει στη σημερινή του μορφή με τους 11.000 σπουδαστές και κτίρια που εκτείνονται σε έκταση 1152 στρεμμάτων, με ένα παράρτημα στην Καρδίτσα.

Το ΤΕΙ Λάρισας αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της πόλης. Η ύπαρξη του είναι δυνατόν να συντελέσει αποτελεσματικά τόσο στην αύξηση της ποιότητας της εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, όσο και στην ανταγωνιστικότητα της πόλης της Λάρισας σε σχέση με άλλες πόλεις.

Το Τ.Ε.Ι. Λάρισας αποτελείται από 4 Σχολές και τα Παραρτήματα Καρδίτσας και Τρικάλων:

ΣΧΟΛΗ	ΤΜΗΜΑΤΑ				
Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών με τα Τμήματα	Γενικό Τμήμα Θετικών Επιστημών	Τμήμα Ηλεκτρολογίας	Τμήμα Μηχανολογίας	Τμήμα Πολιτικών Έργων Υποδομής	Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Σχολή Επαγγελματιών Υγείας – Πρόνοιας με τα Τμήματα	Τμήμα Ιατρικών Εργαστηρίων	Τμήμα Νοσηλευτικής			
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας με τα Τμήματα	Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων	Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων	Τμήμα Λογιστικής	Τμήμα Διοίκησης και Διαχείρισης Έργων	
Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας με τα Τμήματα	Τμήμα Φυτικής Παραγωγής	Τμήμα Γεωργικών Μηχανών και Αρδεύσεων	Τμήμα Ζωικής Παραγωγής		

Επίσης, στο ΤΕΙ Λάρισας λειτουργεί Κέντρο Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής το οποίο παρέχει μαθήματα ξένης γλώσσας σε όλα τα τμήματα των σχολών του ΤΕΙ και επίσης διοργανώνει αθλητικές δραστηριότητες οι οποίες διεξάγονται στις αθλητικές εγκαταστάσεις του ΤΕΙ/Λ. Οι

εγκαταστάσεις του Τ.Ε.Ι Λάρισας απέχουν περίπου 4 km από το κέντρο και καταλαμβάνουν έκταση 1152 στρεμμάτων στα δυτικά όρια της πόλης, πίσω από την Αβερύφειο Γεωργική Σχολή. Το Ίδρυμα διαθέτει άρτια υποδομή για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και εκπαίδευση των σπουδαστών. Οι εγκαταστάσεις αυτές αποτελούνται από:

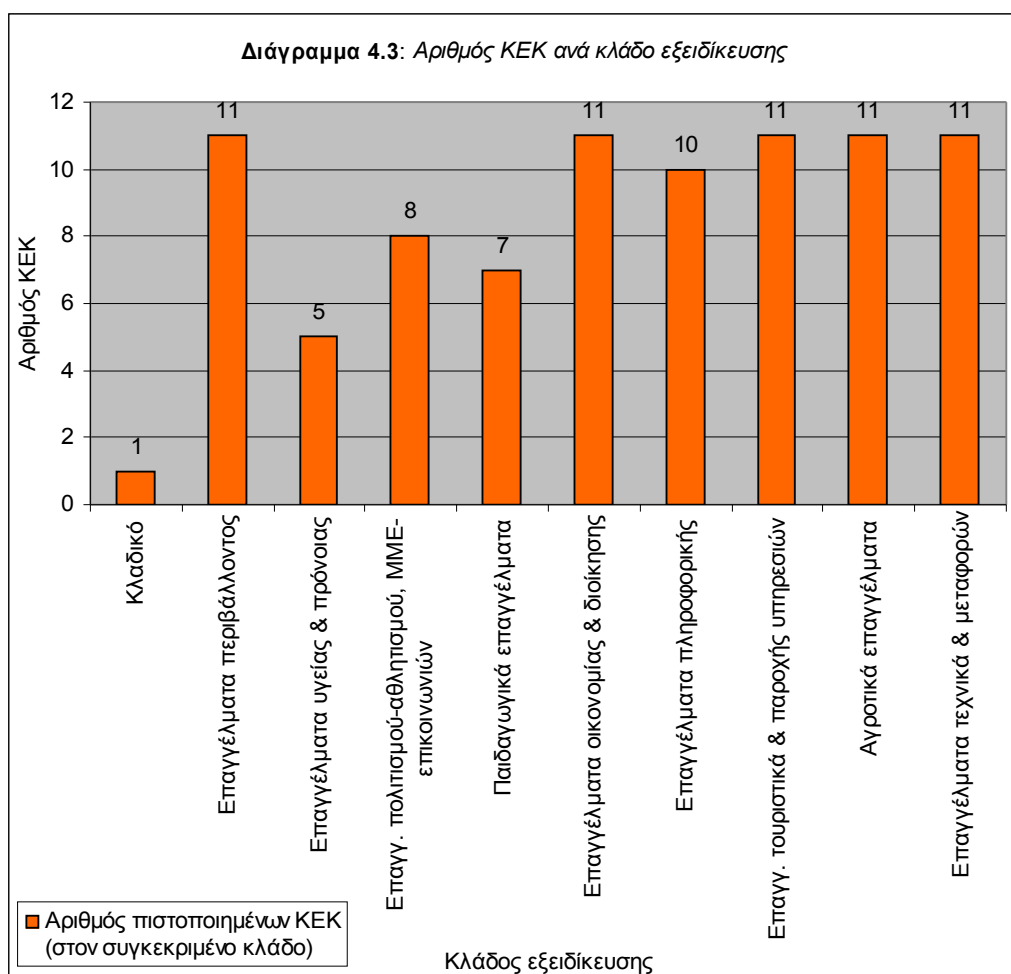
Κτιριακά συγκροτήματα, αθλητικές εγκαταστάσεις, σπουδαστική εστία αρρένων - θηλέων δυναμικότητας 600 σπουδαστών, κτιριακό συγκρότημα εστιατορίου που διαθέτει 650 καθίσματα, και εξυπηρετεί περίπου 3000 σπουδαστές ανά ώρα, συνεδριακό κέντρο με κεντρική αίθουσα διαλέξεων, αίθουσες συσκέψεων, εκθεσιακό χώρο, χώρο γραμματείας και υποδοχής και 4 καμπίνες διερμηνέων εξοπλισμένες με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα και συστήματα ταυτόχρονης διερμηνείας. Στο Τ.Ε.Ι. υπάρχει κεντρικό Δίκτυο σε όλη του την ένταση και συνδέεται με όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε ένα δικό τους ακαδημαϊκό δίκτυο με την ονομασία GUNET. Από τον Φεβρουάριο του '95 το Τ.Ε.Ι. Λάρισας έχει συνδεθεί με το Internet. Βασικός στόχος του Τ.Ε.Ι./Λ είναι κάθε Σχολή να έχει και το δικό της Internet εργαστήριο όπου οι σπουδαστές θα έχουν πλήρη πρόσβαση στο δίκτυο, θα μπορούν να δημιουργούν τις δικές τους Web Pages και με την αποφοίτησή τους θα έχουν αποκτήσει εμπειρία στην χορήγηση και χρησιμότητα του δικτύου. Επί πλέον το Τ.Ε.Ι. διαθέτει κεντρική Βιβλιοθήκη για το προσωπικό και τους σπουδαστές όπως επίσης και τμήμα αναπαραγωγής εντύπων τύπου Offset για την εκτύπωση των συγγραμμάτων και σημειώσεων που διανέμονται δωρεάν στους σπουδαστές. Η βιβλιοθήκη διαθέτει σήμερα 25.000 βιβλία, 86 ελληνικά περιοδικά και 156 ξενόγλωσσα καλύπτοντας.

Στο Τ.Ε.Ι. Λάρισας λειτουργεί παιδικός σταθμός για την κάλυψη των αναγκών των υπαλλήλων του.

Η άμεση πρόσβαση σε ανώτερα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα αποτελεί ένα από τους παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη τους οι ξένες επιχειρήσεις και παραγωγικές μονάδες προκειμένου να εγκατασταθούν σε μια περιοχή. Τα Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Τ.Ε.Ι. Λάρισας προσφέρουν εκπαιδευτικό έργο, καταρτίζοντας αρκετούς φοιτητές και σπουδαστές που σε σημαντικό ποσοστό δεν προέρχονται από την Περιφέρεια. Παράλληλα μεριμνούν για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, επιδιώκοντας μέσω κατάλληλων δομών τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Τέλος, αποτελούν φορείς βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και παρέχουν συχνά υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου σε ιδιώτες ή δημόσιους και κοινωνικούς φορείς για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή ή τον ορθολογικό σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης.

3.2.3 Επαγγελματική Κατάρτιση – Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Στη Λάρισα δραστηριοποιούνται 18 πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης με εξειδίκευση σε 10 θεματικά πεδία. Από τα δεκαοκτώ αυτά ΚΕΚ υπάρχουν 4 πιστοποιημένα σε 9 (από τα 10) θεματικά πεδία, ενώ τα περισσότερα από τα υπόλοιπα δραστηριοποιούνται σε 4 θεματικά πεδία. Επίσης, τα θεματικά πεδία στα οποία δραστηριοποιούνται τα περισσότερα ΚΕΚ είναι: τα επαγγέλματα περιβάλλοντος, οικονομίας και διοίκησης, τουριστικά και παροχής υπηρεσιών, τεχνικά και μεταφορών, καθώς και αγροτικά επαγγέλματα (11 στα 18), ενώ τα 10 από τα 18 έχουν πιστοποιηθεί και στα επαγγέλματα πληροφορικής (Διάγραμμα 4.3).

3.2.4 Φορείς Καινοτομιών

Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλίας

Ο στόχος του Περιφερειακού Πόλου Καινοτομίας Θεσσαλίας είναι η στήριξη μιας στρατηγικής ανάπτυξης της Περιφέρειας, αξιοποιώντας το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και την πρωτογενή παραγωγή. Επικεντρώνεται στους τομείς μεταποίησης τροφίμων και ποτών, αγροϋλικά και την παραγωγή ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών (βιοκαύσιμα).

Τα έργα που πρόκειται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του πόλου είναι:

- Κοινοπραξίες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.
- Τεχνολογικές Πλατφόρμες -Τρόφιμα, Κλωστοϋφαντουργία, Βιοκαύσιμα.
- Ανάπτυξη Βασικών Υποδομών.
- Δημιουργία πέντε εταιρειών τεχνοβλαστών.
- Επιμορφωτικές δράσεις σε τομείς προτεραιότητας
- Οριζόντιες δράσεις

Παρατηρητήριο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Το Παρατηρητήριο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας αποσκοπεί στη δημιουργία ενός μηχανισμού σε περιφερειακό επίπεδο που θα υποστηρίζει πολιτικές ανάπτυξης που βασίζονται στην καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Στόχος του Παρατηρητηρίου είναι να πληροφορεί, συμβουλεύει και εξυπηρετεί τις ανάγκες των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας σε θέματα που θα ενισχύουν την καινοτομία τους. Το Παρατηρητήριο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας Θεσσαλίας αντικατοπτρίζει την οργανωτική δομή του Περιφερειακού Πόλου Καινοτομίας Θεσσαλίας (ΠΠΚΘ). Πιο συγκεκριμένα συγκεντρώνει και παραθέτει πληροφορίες σχετικές με τις τρεις τεχνολογικές πλατφόρμες του ΠΠΚΘ: κλωστοϋφαντουργία, βιοκαύσιμα, τρόφιμα/ποτά. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν πρόσφατα νέα, επιστημονικές δημοσιεύσεις, βιβλία, στατιστικές μελέτες, εκδηλώσεις (συνέδρια, ημερίδες κτλ), ερευνητικά προγράμματα, αλλά και πληροφορίες σχετικές με λογισμικό, με εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον χώρο, με νέα καινοτόμα υλικά και με τις διακυμάνσεις των τιμών στην αγορά του τομέα.

3.3 Πολιτιστικές Υποδομές

Η πόλη της Λάρισας συνιστά σημαντικό αστικό κέντρο με ευρύτερη οικονομική ακτινοβολία και πολιτιστική παρουσία η οποία εκφράζεται μέσα από την πληθώρα ενεργών πολιτιστικών υποδομών που η πόλη διαθέτει, οι οποίες αναβαθμίζονται και επεκτείνονται διαρκώς, ενώ παράλληλα αναδεικνύουν και προβάλλουν την πολυκύμαντη ιστορική – αρχαιολογική φυσιογνωμία της ευρύτερης περιοχής. Καταγράφονται επιπλέον και αξιόλογοι πολιτιστικοί φορείς με ιστορικό παρελθόν, οι οποίοι έχουν καθιερώσει σημαντικά πολιτιστικά γεγονότα που πραγματοποιούνται στην πόλη, προσελκύοντας κοινό από την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας, αλλά και από το σύνολο της χώρας.

Γενικότερα η πολιτιστική ζωή της Λάρισας προάγει τις καλές τέχνες σε όλους του τομείς (ζωγραφική, μουσική, θέατρο, κ.λ.π.), διαπιστώνεται δε μια μακρά παράδοση πολιτιστικών δρώμενων από τον προηγούμενο αιώνα τα οποία συνεχώς ανανεώνονται.

3.3.1 Αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία

Με την με Α.Π. 18742/1272/03 Απόφαση ΥΠ.ΠΟ. (ΦΕΚ 687/Β/3-6-03) όλη σχεδόν η πόλη της Λάρισας (πλην των Π.Ε. 7, 8, 9) κηρύχθηκε ως αρχαιολογικός χώρος, με το δεδομένο ότι η αρχαία πόλη της Λάρισας βρίσκεται κάτω από τη σημερινή.

Η Ακρόπολη στο λόφο του Φρουρίου /Αγίου Αχιλλείου

Ο γνωστός σήμερα ως Λόφος του Φρουρίου Λάρισας αποτέλεσε θέση συνεχούς κατοίκησης από την νεολιθική εποχή (6000 π.Χ.) και διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο σε όλες τις εποχές αφού είναι το μοναδικό ύψωμα που διαθέτει η πόλη της Λάρισας. Εδώ βρισκόταν στην αρχαία περίοδο η Ακρόπολη, σημαντικοί ναοί, καθώς και το αρχαίο θέατρο, που σώζεται μέχρι σήμερα. Στην ίδια θέση βρισκόταν, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, η ακρόπολη και το θρησκευτικό κέντρο της βυζαντινής πόλης, που είχε περιορισθεί σε έκταση, σε σχέση με την αρχαία. Σε σωστικές ανασκαφές των τελευταίων χρόνων έχουν αποκαλυφθεί μικρά λείψανα της οχύρωσης, για την οποία είναι γνωστό από τις πηγές ότι ανακαινίσθηκε από τον Ιουστινιανό, και περιέκλειε μικρή έκταση γύρω από το λόφο. Τα σωζόμενα τμήματα βρίσκονται στην οδό Λαπιθίων και στην Πλατεία Νέας Αγοράς. Στην σημερινή ονομασία της περιοχής ως Φρούριο συνέβαλε το εντυπωσιακό κτήριο του μπεζεστενίου, που χρησιμοποιήθηκε μέχρι τα τέλη του 19ου αι. ως οχυρό. Το μπεζεστένι κτίστηκε από τους Οθωμανούς στα τέλη του 15ου αι., στο κεντρικότερο σημείο του λόφου. Στα νότια του μπεζεστενίου έχει ανασκαφεί μια παλαιοχριστιανική βασιλική, που μπορεί να ταυτισθεί με το μητροπολιτικό ναό της πόλης, ο οποίος κτίστηκε τον 6ο αι. πάνω από τον τάφο του Αγίου Αχιλλείου, του πρώτου μητροπολίτη της. Στα ανατολικά του μπεζεστενίου και της παλαιοχριστιανικής βασιλικής αποκαλύφθηκε παλαιοχριστιανικό λουτρό και μεσοβυζαντινός ναός. Η περιοχή του λόφου του Φρουρίου αποτελούσε τον Τρανό Μαχαλά, τη μοναδική ελληνική συνοικία στην πρώιμη Τουρκοκρατία, ενώ το υπόλοιπο τμήμα της πόλης είχε ερημωθεί και ανασυνοικίσθηκε από τους Οθωμανούς. Στις νότιες πλαγιές του λόφου αναπτύχθηκε η αγορά (τσαρσί), σε άμεση σχέση με το μπεζεστένι, ενώ στον ίδιο χώρο αναφέρεται στις πηγές και το παζάρι, χωρίς να είναι βέβαιο αν γινόταν από παλιά με τη μορφή που έφθασε έως τις μέρες μας.

Βόρεια και δυτικά του λόφου του Φρουρίου είχε συγκεντρωθεί η βιοτεχνία, ειδικά δε βόρεια βρίσκονταν οι βυρσοδέψες, που έδωσαν και το όνομα στην εκεί συνοικία της πόλης. Επί τουρκοκρατίας λεγόταν «Ταμπάχανα», ένα όνομα που διατηρείται σήμερα σαν «Ταμπάκικα», αν και το επίσημο όνομα της συνοικίας είναι Αμπελόκηποι. Τα πλινθόκτιστα σπίτια και οι δρόμοι με καλντερίμια αποτελούν χαρακτηριστικό της συνοικίας. Με την Υ.Α. ΥΠΠΟ /ΑΡΧ/Β1/Φ32/ΚΗΡ/48263/1907πε/5-11-98, ΦΕΚ 26/Β/25-1-1999 καθορίστηκε Ζώνη Ελέγχου εκσκαφών θεμελίων στην περιοχή του Φρουρίου Λάρισας, συγκεκριμένα δε στα Ο.Τ. που περικλείονται από τις οδούς Γεωργιάδου, Κενταύρων, Κύπρου, Νικηταρά, Αγίας Μαρίνης και Λορέντζου Μαβίλη.

Ο αρχαιολογικός χώρος «Κάστρο Λαρίσης» στο λόφο του Φρουρίου έχει κηρυχτεί ως προέχον βυζαντινό μνημείο και αφορά στα εξής:

Κάστρο Λαρίσης – Τουρκικό Μπεζεστένι, με όρια μεταξύ Παπαναστασίου, Αγίου Αχιλλείου, Ανώνυμης οδού, Γεωργιάδου (Β.Δ. 25-2-1922, ΥΑ. Φ.Ε.Κ.28 /Α /26.2.1922, ΥΑ.Β1 /Φ32 /32790 /856 /4-10-1988, ΦΕΚ 776 /Β /26-10-1988).

Μπεζεστένι (Bedesten, σκεπαστή αγορά), είναι οθωμανικής περιόδου, κτισμένο τον 15ο αιώνα και σε χρήση μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα. Είναι το τρίτο οικοδόμημα αυτού του είδους που σώζεται στην Ελλάδα, έχει δε χαρακτηριστεί διατηρητέο με τις πιο πάνω ρυθμίσεις, με δυνατότητα πλήρους αποκατάστασής του. Αποτελούσε το κέντρο της λαρισαϊκής αγοράς κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας.

Ήταν «κέντρο», τόσο από άποψης σημασίας, όσο και γεωγραφικά, αν και βρίσκεται σε αρκετή απόσταση από την αγορά αυτή καθ' εαυτή, λόγω της θέσης του στην κορυφή του λόφου του Φρουρίου. Μετά την ανέγερση του, συγκέντρωσε γύρω του ακόμα περισσότερη εμπορική, αλλά και βιοτεχνική δραστηριότητα, ορίζοντας τον εμπορικό πυρήνα της Λάρισας, έναν πυρήνα που διατηρείται ανέπαφος και στην ίδια θέση μέχρι και σήμερα. Το μπεζεστένι είναι μια κλειστή και σκεπαστή αγορά. Ο όρος προέρχεται από την περσική λέξη «bez» που σημαίνει βαμβακερό ή λινό ύφασμα και «bezzaz» είναι ο έμπορος υφασμάτων. Μπεζεστένι λεγόταν αρχικά η αγορά υφασμάτων. Στο μπεζεστένι, πωλούνταν πολύτιμα εισαγόμενα ή ντόπια εμπορεύματα (υφάσματα αλλά και κοσμήματα και πολύτιμες πέτρες). Πέρα από τη διαδικασία της αγοραπωλησίας, υπήρχε η δυνατότητα να λειτουργεί το μπεζεστένι και ως χώρος φύλαξης και αποθήκευσης πολύτιμων λίθων, γουναρικών, κοσμημάτων, ταπήτων, ειδών από κεχρμπάρι.

Λειτουργούσε επίσης ως τράπεζα όπου φυλάσσονταν καταθέσεις, κοσμήματα, έγγραφα. Στο βόρειο τοίχο του μικρό δωμάτιο με αψιδωτή οροφή και διαστάσεις 3,5 επί 4,5 μέτρα, το οποίο έχει είσοδο μόνο απ' τη βόρεια όψη, εικάζεται ότι ήταν το θησαυροφυλάκιο του μπεζεστενιού, όπου φυλάγονταν οι περιουσίες των πλούσιων μουσουλμάνων, και το αρχειοφυλακείο της πόλης. Δεν αποκλείεται η νεότερη ονομασία του λόφου της ακρόπολης, «Φρούριο» να προήλθε από την εντύπωση που προκαλούσε στους παλιότερους Λαρισαίους το μεγάλο και επιβλητικό κτίσμα.

Παλαιοχριστιανική τρίκλιτη Βασιλική του Φρουρίου, γνωστή ως του Αγίου Αχιλλείου, κηρυγμένη με το Φ.Ε.Κ. 285/Β/15.5.1985 και με όρια τις οδούς Αγίου Αχιλλείου, Μητροπολίτη

Αρσενίου, Λ. Παπαναστασίου και Ξάνθου (ΥΑ.Β1 /Φ32 /15808 /380 /9-4-1985). Η παλαιοχριστιανική Βασιλική, νότια του λόφου του Αγίου Αχιλλείου, αποτελεί κτίσμα της πρωτοβυζαντινής εποχής (6ος αι. μ.Χ.), αποκαλύφθηκε δε σχεδόν ολόκληρη. Βρέθηκαν τμήμα του ψηφιδωτού δαπέδου της, δυο καμαροσκέπαστοι τάφοι και αρκετοί λακκοειδείς - χτιστοί γύρω τους και κάτω από το δάπεδο του ναού. Ο μεγαλοπρεπέστερος των πρώτων, βρίσκεται στη θέση του ιερού βήματος και εικάζεται πως ανήκει στον Άγιο Αχιλλείο, α' Μητροπολίτη Λάρισας.

Α' Αρχαίο Θέατρο ελληνιστικής περιόδου το οποίο χρονολογείται από τον 3ο π.Χ. αιώνα στα χρόνια του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου του Ε' (Υ.Α. ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Α1 /Φ15 /15191 /563 /15-4-1986 /ΦΕΚ 394 /Β/11-5-1986 και ΦΕΚ 307 /Β /178-6-1987). Από τα αρχαία λείψανα σήμερα είναι ορατά τμήματα της μαρμάρινης σκηνής, ένα μέρος του κοίλου και μέρος του επιθεάτρου. Τα υπόλοιπα τμήματα βρίσκονται κάτω από ιδιωτικά οικόπεδα και κατοικίες που έχουν κηρυχτεί απαλλοτριωτές με την αρ. Π. 6797 /863 /ΦΕΚ 580/Δ/6-11-84 Κ.Υ.Α. Το Θέατρο ήταν κατασκευασμένο από λευκό μάρμαρο και ήταν χωρητικότητας περίπου 12.000 θεατών, κατά τη διάρκεια δε της ρωμαϊοκρατίας χρησιμοποιήθηκε και ως αρένα για μονομαχίες και θηριομαχίες. Πρόκειται για το μοναδικό θέατρο τέτοιου μεγέθους στον ελλαδικό χώρο που βρίσκεται μέσα στον αστικό ιστό. Αποτελεί το σημαντικότερο δείγμα της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της αρχαίας Λάρισας και πιθανολογείται ότι είναι, αν όχι σπουδαιότερο, τουλάχιστον ίσης αξίας με το θέατρο της Επιδαύρου. Είναι πιθανόν στην ίδια περιοχή να βρεθούν και τα υπολείμματα από το ιερό του Διονύσου το οποίο πρέπει να υπήρχε κοντά στο θέατρο. στη νότια πλαγιά του λόφου του Φρουρίου. Θεμελιώθηκε πέρα από το κέντρο της αρχαίας πόλης, κάτω από την οχυρωμένη ακρόπολη με προσανατολισμό στην αρχαία αγορά. Από το 1977 ξεκίνησε μια συστηματική προσπάθεια για τη σταδιακή αποκάλυψή του. Μέχρι σήμερα έχει αποκαλυφθεί σημαντικό τμήμα του, ενώ οι εργασίες συνεχίζονται. Φέρει την τυπική διάρθρωση του ελληνιστικού θεάτρου με τα τρία βασικά στοιχεία: κοίλο – ορχήστρα – σκηνή, και με διάμετρο ορχήστρας περίπου 25μ.

Β' Αρχαίο Θέατρο (ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Α1 /Φ15 /15140 /559 /15-4-86 /ΦΕΚ 394 /Β /11-5-86 και ΦΕΚ 307/Β/17-6-87) το οποίο χρονολογείται στον 1ο π.Χ. αιώνα και του οποίου εντοπίστηκαν και αποκαλύφθηκαν μετά από ανασκαφές λείψανα της σκηνής, οι πάροδοι, η ορχήστρα και μέρος του κοίλου. Ο αρχαιολογικός χώρος ορίζεται από τους δρόμους Εργατικής Πρωτομαγιάς, Ταγματάρχου Βελισαρίου, Παραπηνείου και ανωνύμου πεζοδρόμου. Ο προσανατολισμός του είναι προς την αγορά. Σήμερα έχει αναστηλωθεί και φιλοξενεί κατά καιρούς παραστάσεις αρχαίου δράματος. Σώζονται συνολικά 13 κερκίδες με δυο σειρές εδωλίων η καθεμιά και 14 κλίμακες. Κατά τις ανασκαφές βρέθηκε ανεπίγραφη στήλη αφιερωμένη στη Δήμητρα και την Κόρη, που φανερώνει ότι πιθανόν στο μέρος αυτό βρισκόταν το ιερό τους.

Τουρκικό Λουτρό (Χαμάμ) (ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Β1 /Φ32/29796/771/31-7-86, ΦΕΚ 796/Β/31-10-86 και ΦΕΚ 1160/Β/5-11-98), από Φιλελλήνων 19 μέχρι Βενιζέλου 13. Σωζόμενα τμήματα του άλλοτε μεγάλου δίδυμου τουρκικού λουτρού με τους διασωθέντες δυο τρούλους και μορφολογικά στοιχεία στο εσωτερικό των καταστημάτων που στεγάζονται σε αυτό, τα οποία χρονολογούν το κτίσμα στο 18ο αιώνα, ενώ η αρχική οικοδομική του φάση ανάγεται στο 16ο. Το κτίσμα αυτό

χαρακτηρίστηκε ως αρχαιολογικό μνημείο, επειδή παρουσιάζει αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, τόσο στα μορφολογικά του στοιχεία, όσο και στο σύστημα υποκαύστων και θεμελίωσης που αποκαλύφθηκε σε έρευνα σε κατάσταση.

Τέμενος Μπαϊρακλί Τζαμί στη συμβολή των οδών Παπαφλέσα και Όσσης. Θολωτό κτίσμα χρονολογούμενο στις αρχές του 16ου αιώνα το οποίο βρίσκεται στην οδό Παπαφλέσσα. Είναι το μοναδικό σωζόμενο από τα 40 παλιά τζαμιά της παλαιάς πόλης, πιθανόν όμως το πρώτο που κατασκευάστηκε. Έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο, με ζώνη προστασίας το οικοδομικό τετράγωνο που περικλείεται από τους δρόμους Βενιζέλου, Φιλελλήνων, Βύρωνος και Δήμητρας (ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Β1 /Φ32 19074/350/25-5-94 ΦΕΚ 475/Β/24-6-94 και ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Β1 /Φ32 /13935 /287 /2-6-1995 ΦΕΚ 539/Β/21-6-1995).

Οθωμανικό Τέμενος (Γενή Τζαμί) επί των οδών 31ης Αυγούστου και Αμαλίας (ΒΔ 24/9/1937, ΦΕΚ 401/Α/14-10-1937), το οποίο σώζεται σε καλή κατάσταση και σήμερα στεγάζει το Αρχαιολογικό Μουσείο της Λάρισας. Αποτελεί τετράγωνο κτίσμα του τέλους του 19ου αιώνα με προστώο τοξωτό στεγασμένο με τρεις θόλους. Στα ΝΔ του οικήματος υπάρχει ο μιναρές που σώζεται μέχρι τον εξώστη.

Παλαιές φυλακές επί της οδού Ιουστινιανού (ΥΑ /Β1 /Φ32 /19341 /455 /30-5-1985, ΦΕΚ 302 /Β/ 20-5-1985), στον περίβολο του 5ου Γυμνασίου – Λυκείου. Πρόκειται για κεραμοσκεπές κτίσμα του 18ου αιώνα που λειτουργούσε ως πυριτιδαποθήκη. Έχει αποκατασταθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία και επίκειται η διαμόρφωσή του σε πολιτιστικό κτίριο ως Μουσείο Εθνικής Αντίστασης και χώρος εκδηλώσεων, με προοπτική να ενταχθεί στη ζωή του σχολικού συγκροτήματος.

Αποθήκη Μπουρνάζου, παρά το κατεδαφισθέν παρά τον Πηνειό Ποταμό τζαμί, ως προεξέχον μεσαιωνικό μνημείο και διατηρητέος ιστορικός και αρχαιολογικός χώρος (Π.Δ. 9-12-1924/ΦΕΚ 312 /Α /16-12-1924).

Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος, στο χώρο της 1ης Στρατιάς (ΥΑ.ΥΠΠΟ /ΑΡΧ. /Β1 /Φ32 /ΚΗΡ /48261 /1901/22-10-1998, ΦΕΚ 1208/Β/26-11-98). Πρόκειται για συνεπτυγμένο σταυροειδή εγγεγραμμένο με τρούλο ναό που αναγέρθηκε το 1948 και περατώθηκε το 1952, σύμφωνα με επιγραφή στο δυτικό τοίχο. Ο ναός είναι κατάγραφος με τοιχογραφίες που φιλοτεχνήθηκαν από το Λαρισαίο ζωγράφο και μαθητή του Φώτη Κόντογλου Αγήνορα Αστεριάδη.

Ι. Ναός Αγ. Βησσαρίωνος, στην Πλατεία Λαού (ΥΑ.ΥΠΠΟ /ΑΡΧ/Β1 /Φ32/21462 /537 /6-6-1997, ΦΕΚ 505/Β/19-6-1997). Πρόκειται για σταυροειδή ναό, εγγεγραμμένο με τρούλλο, που ανεγέρθηκε το 1955 και αγιογραφήθηκε από το Λαρισαίο ζωγράφο Αγήνορα Αστεριάδη στο διάστημα 1959-1961.

Συγκρότημα κτιρίων του «Μύλου Παππά» Το συγκρότημα αποτελεί το σημαντικότερο μνημείο της νεότερης περιόδου της πόλης, που μέχρι τις αρχές του αιώνα λειτουργούσε ως αλευρόμυλος.

Στο κτίριο διατηρούνταν σημαντικός εξοπλισμός της παραγωγικής διαδικασίας, ενώ για τη διαμόρφωση του χώρου υπάρχει ολοκληρωμένη κτιριολογική μελέτη. Ο Μύλος του Παππά αποτελεί

βιομηχανικό κτιριακό συγκρότημα, με πενταόροφο κεντρικό κτίριο, χαρακτηριστικό για την αρχιτεκτονική του με τους πέτρινους τοίχους. Βρίσκεται στην οδό Γεωργιάδου, πίσω από το Φρούριο, στην παλιά συνοικία Ταμπάκικα και δίπλα σχεδόν στον Πηνειό ποταμό. Το 1893 αποτελεί τη χρονιά έναρξης της λειτουργίας του (έτος ίδρυσης 1883), ενώ το 1920 το κτίριο καταστρέφεται από πυρκαγιά. Ο εκσυγχρονισμός του έρχεται το 1921 και η μεγάλη περίοδος λειτουργίας του είναι αυτή από το 1927-1983/6, οπότε και σταματά.

Το χρονικό διάστημα βέβαια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε μία πληγή για το οικοδόμημα, αφού υπέστη μεγάλες λεηλασίες από τους Ιταλούς, την κατάληψη του από τους Γερμανούς και κατόπιν την επίταξη του από αντάρτες του ΕΛΑΣ. Σήμερα ανήκει στο Δήμο Λαρισαίων (από το 1988) και πρόκειται μελλοντικά να καταστεί ένα Πολιτιστικό Πολυκέντρο, όπου θα στεγάζονται πολύμορφες και ποικίλες δραστηριότητες, ιστορικό μουσείο και αρχείο, βιβλιοθήκη, αίθουσες συνεδρίων και εκδηλώσεων. Έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο από το ΥΠΠΟ (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/2834/48270/3-11-1989, ΦΕΚ 862 /Β /16-11-1989) και έχει αναστηλωθεί και συντηρηθεί εν μέρει από το Δήμο. Στις περιμετρικές σιταποθήκες λειτουργούν θέατρο, υπαίθριος κινηματογράφος, μπαρ, κουκλοθέατρο (Τιριτόμπα), σχολή χορού και αίθουσα παραστάσεων, καθώς και αίθουσα για τη Φιλαρμονική του Δήμου.

Συγκρότημα κτηρίων Αβερωφείου Σχολής (Υ.Α. ΔΙΛΑΠ /Γ/3295/57619/10-3-93, ΦΕΚ 182/Β/1993). Το συγκρότημα αποτελεί αξιόλογο και αντιπροσωπευτικό δείγμα συγκροτήματος κτηρίων με εκπαιδευτικό χαρακτήρα, με ιδιαίτερα μορφολογικά, αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και εκλεκτικιστικά στοιχεία που εκφράζουν την αρχιτεκτονική της εποχής.

Παλαιά Σφαγεία (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/3551/7304/13-12-1990/ΦΕΚ 106/Β/28-2-1991) επί της οδού Αεροδρομίου. Αποτελούν αξιόλογο δείγμα σιδηράς κατασκευής των αρχών του 20ου αιώνα, κατάλληλο για τη μελέτη της αρχιτεκτονικής στον τομέα αυτό. Αναστηλώθηκε και στεγάζονται οι λειτουργίες του Κέντρου Πληροφόρησης Νέων και του Β΄ Κ.Ε.Π. του Δήμου Λαρισαίων.

Τοιχογραφίες Λαϊκού Ζωγράφου Μιχαήλ Παντόφλη (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/2040/7164/4-2-1980, ΦΕΚ 275/Β/20-3-1980). Αφορούν σε 8 τοιχογραφίες που αποτοιχίστηκαν από τη Δημοτική Αγορά της Λάρισας, ως αξιόλογα δείγματα της λαϊκής ζωγραφικής του 20ου αιώνα και οι μοναδικές σωζόμενες του καλλιτέχνη.

Διατηρητέο Κτήριο (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/1639/62221/28-12-1981, ΦΕΚ 49/Β/10-2-1982), επί της οδού Μανωλάκη 11. Από τα ελάχιστα δείγματα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής της πόλης της Λάρισας.

Διατηρητέο Κτήριο (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/2032/35353/20-7-1992, ΦΕΚ 487/Β/28-7-1992), επί των οδών Καραϊσκάκη και Φαρμακίδου. Αντιπροσωπευτικό δείγμα τοπικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 20ου αιώνα.

Κτήριο Λ. Μουσών (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/2954/63188/13-6-1983, ΦΕΚ 381/Β/30-6-1983), επί της οδού Παλαιστίνης. Αξιόλογο δείγμα αστικής αρχιτεκτονικής των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα με στοιχεία Art Nouveau και το μοναδικό που σώζεται του αρχιτέκτονα Κολονέλλου.

Ιστορικό Κτήριο (ΥΑ ΔΙΛΑΠ/Γ/840/20311/26-3-1982, ΦΕΚ 164/Β/13-4-1982), επί της οδού Γ. Σεφέρη. Αποτελεί ένα από τα τελευταία δείγματα της αρχιτεκτονικής των ελληνικών σπιτιών που διατηρούσαν στη Λάρισα οι ευκατάστατοι έμποροι πριν την προσάρτηση (1381).

Το Μνημείο του Ιπποκράτη απέναντι από το πάρκο του Αλκαζάρ στο δρόμο προς τον Τύρναβο. Εξαιτίας μιας πλημμύρας του Πηνειού, το 1826, αποκαλύφθηκε ο τάφος του Ιπποκράτη (460 - 377 π.Χ.), πατέρα της ιατρικής επιστήμης. Κοντά του στήθηκε κενοτάφιο και μαρμάρινος ανδριάντας το 1978, έργο του Τυρναβίτη γλύπτη Γεωργίου Καλακαλά. Το 1986 ιδρύθηκε κενοτάφιο Ιατρικό Μουσείο από το Λαρισαίο αρχίατρο Δημήτριο Παλιούρα. Είναι χώρος επισκέψεων για σχολεία και εκδρομείς.

Διατηρητέο κτήριο επί των οδών Καραϊσκάκη και Βελησσαρίου /ΥΠΕΧΩΔΕ /Αρχείο Διατηρητέων Κτηρίων.

Αρχαιολογικός Χώρος Μαγούλας Σουφλίου, έχει χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικός χώρος της προϊστορικής εποχής ο, (ΥΑ ΥΠΠΟ /ΑΡΧ /Α1 /Φ43 /48212 /2865πε /2-3-1999, ΦΕΚ 248/Β/23-3-1999), σε απόσταση 3 χλμ. ΒΑ της Λάρισας, στη δεξιά (ανατολική) όχθη του Πηνειού ποταμού. Η Μαγούλα Σουφλίου παρουσιάζει διαχρονική κατοίκηση από τις πρωιμότερες φάσεις της αρχαιότερης Νεολιθικής έως και τους Μεσο-βυζαντινούς χρόνους και είναι γνωστή στη διεθνή βιβλιογραφία. Στη Μαγούλα Σουφλίου εντοπίστηκε ένας από τους αρχαιότερους νεολιθικούς οικισμούς (7000 π.χ.). Το πιο συνηθισμένο εύρημα αυτής της εποχής είναι οι μικρές λεπίδες από πυριτόλιθο ή οψιανό και κατεργασμένα με επιμέλεια λίθινα αντικείμενα, όπως μικρές αξίνες και σμίλες.

Δημοτική Ενότητα Κοιλάδας

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ :

- Αρχαιολογικός Χώρος Άτραγα
- Ελευθεραί: ευρήματα της νεολιθικής και κλασικής εποχής βρέθηκαν σε λόφο στη ΝΔ πλευρά του χωριού
- Λουτρό: Περιοχή φυσικό ύψωμα «Ανεμόμυλος», βρέθηκαν λείψανα τειχών κλασικής εποχής και νεολιθική εγκατάσταση σε μαγούλα.
- Λουτρό: Περιοχή Αργυρόμυλος, ευρήματα της νεολιθικής εποχής και της Χαλκοκρατίας.
- Αμυγδαλέα: νεολιθικός οικισμός στον προσφυγικό συνοικισμό στη θέση «Μαγούλα» (απολιθωμένα οστά ζώων της Παλαιολιθικής εποχής)
- Αμυγδαλέα: νεολιθικός οικισμός (Β όχθη του Πηνειού) απέναντι από το σημερινό χωριό, όπου αποκαλύφθηκαν και πήλινες σαρκοφάγοι
- Ραχούλα: αρχαία ευρήματα κοντά στο χωριό στις θέσεις «Μαγούλες», «Περδικοφωλιές» και κοντά στον οικισμό Κάστρο
- Κουτσόχερο: λείψανα τοίχων νεολιθικής εποχής στο δυτικό άκρο του χωριού. Ευρήματα επίσης ανακαλύφθηκαν από την Χαλκοκρατία και μεταβυζαντινά

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ :

- Κοιλάδα: Αγ.Σπυρίδωνα (18οσαι., πέτρινη στον τύπο της βασιλικής με αγιογραφίες)
- Κοιλάδα: Γενεσίου της Θεοτόκου (1960-65 στον τύπο της βασιλικής, με πρόσφατες αγιογραφίες)
- Κουτσόχερο: παλιά πέτρινη εκκλησία χτισμένη από τις αρχές του 19ου αι . δίπλα στο μητροπολιτικό ναό του Αγ.Νικολάου

ΜΝΗΜΕΙΑ

- Κουτσόχερο: το πέτρινο τοξωτό γεφύρι (18οσαι.)

I. N. Αγίου Νικολάου της Τ.Κ. Κουτσόχερου (Δημοτική Ενότητα Κοιλάδας) έχει χαρακτηριστεί ως μνημείου χρήζοντος ειδικής κρατικής προστασίας (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/59493/1751/29-11-2000 - ΦΕΚ 1535/Β/15-12-2000), όπου αναγράφεται : «Χαρακτηρίζουμε ως μνημείο χρήζον ειδικής κρατικής προστασίας, με περιβάλλοντα χώρο ακτίνας πενήντα (50) μέτρων, τον I. N. Αγίου Νικολάου στο Κουτσόχερο, ο οποίος βρίσκεται νοτίως της καινούριας εκκλησίας του χωριού.Πρόκειται για μονόχωρο ξυλόστεγο ναό, ο οποίος απολήγει σε ημικυκλική κόγχη στην ανατολική πλευρά. Αποτελείται από τον κυρίως ναό και από υπερυψωμένο κατά δύο κλίμακες νάρθηκα-γυναικωνίτη, οι οποίοι μεταξύ τους χωρίζονται με πρόχειρο ξύλινο στηθαίο. Στο νότιο τοίχο πάνω σε κτιστή βάση από δύο αναβαθμούς εδράζεται ξύλινος δεσποτικός θρόνος. Η Αγία Τράπεζα είναι κατασκευασμένη με τμήμα μεγάλου δωρικού κίονα, μέγιστου ύψους 70 εκ. και γωνιόλιθο, διαστάσεων 1,40Χ0,75 μ., που προέρχονται από αρχαίο κτίριο. Από τον τοιχογραφικό διάκοσμο διατηρούνται οι δύο ανώτερες ζώνες, διότι το κάτω μέρος έχει επιχρισθεί με ασβέστη. Στην κάτω ζώνη, η οποία επεκτείνεται και στον νάρθηκα, απεικονίζονται άγιοι. Στην άνω ζώνη στον χώρο του κυρίως ναού απεικονίζεται χριστολογικός κύκλος, ενώ στον χώρο του νάρθηκα απεικονίζονται μορφές αγίων, κυρίως γυναικών. Το τέμπλο του ναού είναι απλό χωρίς ξυλόγλυπτη διακόσμηση. Αποτελεί τον παλαιότερο σωζόμενο ναό του χωριού, ο οποίος χρονολογείται στα μέσα του 19ου αι. και παρόλο που έχει δεχτεί μικρής έκτασης επεμβάσεις, διατηρεί σε γενικές γραμμές την αρχική του μορφή»

Δημοτική Ενότητα Γιάννουλης

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ :

- Αρχαιολογικός χώρος της Άργισσας (νοτιοδυτικό όριο του Δήμου)
- Αρχαιολογικός χώρος Αράπη Μαγούλας, Τατάρ ή Μύτικας (δυτικά του οικισμού της Φαλάνης)

ΜΝΗΜΕΙΑ :

- Πύργος του Χαροκόπου (Διατηρητέο κτήριο)

I. N. Αγίου Νικολάου στην Τ.Κ. Φαλάνης (Δημοτικής Ενότητας Γιαννούλης) (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/ΚΗΡ/36104/1088/26-7-2000 - ΦΕΚ 1039/Β/23-8-2000). όπου αναγράφεται: «Χαρακτηρίζουμε τον I. N. Αγίου Νικολάου Φαλάνης ως κτίριο που χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας, επειδή αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα. Πρόκειται για τον κοιμητηριακό ναό του χωριού, ο οποίος είναι τρίκλιτη βασιλική, με στοά

στη νότια πλευρά και χαμηλό πλινθόκτιστο κωδωνοστάσιο στη ΝΔ γωνία. Οι κίονες των δύο τοξοστοιχιών που χωρίζουν τα κλίτη του ναού είναι ξύλινοι επιχρισμένοι με γύψο και ασβέστη. Στο Ιερό Βήμα αντί για κίονες υπάρχουν δύο πεσσοί που αντικρίζουν το νεότερο ξύλινο τέμπλο. Ο ναός εσωτερικά είναι κατάγραφος από τοιχογραφίες οι οποίες, σύμφωνα με επιγραφή στην είσοδο, χρονολογούνται στα 1862. Η οροφή είναι ξύλινη, διακοσμημένη με γεωμετρικά και φυτικά μοτίβα".

Στον επόμενο πίνακα συνοψίζονται τα πολιτιστικά μνημεία της πόλης της Λάρισας»

A/A	Δήμος	Οικισμός	Μνημείο		ΦΕΚ
1.	Λάρισα	Λάρισα	1.	Πόλη της Λάρισας	ΦΕΚ 687/Β/3-6-03
		Λάρισα	2.	Κάστρο Λαρίσης – Τουρκικό Μπεζεστένι	ΦΕΚ 28/Α/26-2-1922 ΦΕΚ 776/Β/26-10-88
		Λάρισα	3.	Παλαιοχριστιανική τρίκλιτη Βασιλική του Φρουρίου	Φ.Ε.Κ. 285/Β/15-5- 1985
		Λάρισα	4.	Α Αρχαίο Θέατρο	ΦΕΚ 394/Β/11-5-86 ΦΕΚ 307/Β/178-6-87
		Λάρισα	5.	Β Αρχαίο Θέατρο	ΦΕΚ 394/Β/11-5-86 ΦΕΚ 307/Β/17-6-87
		Λάρισα	6.	Τουρκικό Λουτρό (Χαμάμ)	ΦΕΚ 796/Β/31-10-86 ΦΕΚ 1160/Β/5-11-98
		Λάρισα	7.	Τέμενος Μπαϊρακλί Τζαμί	ΦΕΚ 475/Β/24-6-94 ΦΕΚ 539/Β/21-6-95
		Λάρισα	8.	Οθωμανικό Τέμενος (Γενή Τζαμί)	ΦΕΚ 401/Α/14-10- 1937
		Λάρισα	9.	Παλαιές φυλακές	ΦΕΚ 302/Β/20-5-1985
		Λάρισα	10.	Αποθήκη Μπουρνάζου	ΦΕΚ 312/Α/16-12- 1924
		Λάρισα	11.	Ι.Ν. Μεταμορφώσεως Σωτήρος	ΦΕΚ 1208/Β/26-11-98
		Λάρισα	12.	Ι. Ναός Αγ. Βησσαρίωνος	ΦΕΚ 505/Β/19-6-1997
		Λάρισα	13.	Συγκρότημα κτιρίων «Μύλου Πατπά»	ΦΕΚ 862/Β/16-11- 1989
		Λάρισα	14.	Συγκρότημα κτηρίων Αβερωφείου Σχολής	ΦΕΚ 182/Β/1993
		Λάρισα	15.	Παλαιά Σφαγεία	ΦΕΚ 106/Β/28-2-1991
		Λάρισα	16.	Τοιχογραφίες Λαϊκού ζωγράφου Μιχαήλ Παντόφλη	ΦΕΚ 275/Β/20-3-1980
		Λάρισα	17.	Διατηρητέο Κτήριο	ΦΕΚ 49/Β/10-2-1982
		Λάρισα	18.	Διατηρητέο Κτήριο	ΦΕΚ 487/Β/28-7-1992
		Λάρισα	19.	Κτήριο Λ. Μουσών	ΦΕΚ 381/Β/30-6-1983
		Λάρισα	20.	Ιστορικό Κτήριο	ΦΕΚ 164/Β/13-4-1982
		Λάρισα	21.	Μνημείο του Ιπποκράτη	
		Λάρισα	22.	Διατηρητέο κτήριο ΥΠΕΧΩΔΕ	
		3 χλμ. ΒΑ της Λάρισας	23.	Αρχαιολογικός Χώρος Μαγούλας Σουφλίου	ΦΕΚ 248/Β/23-3-1999

A/A	Δήμος	Οικισμός	Μνημείο		ΦΕΚ
		Δ.Δ. Κουτσόχερου	24.	Ι. Ν. Αγίου Νικολάου	Φ32/59493/1751/29- 11-2000 - ΦΕΚ 1535/Β/15-12-2000
		Δ.Δ. Φαλάνης	25.	Ι. Ν. Αγίου Νικολάου	ΦΕΚ 1039/Β/23-8- 2000

Πέραν των παραπάνω μνημείων έχουν εντοπιστεί και άλλα πολυάριθμα ίχνη μνημείων διάφορων εποχών στην περιοχή της πόλης της Λάρισας

3.3.2 Μουσεία

Διαχρονικό Μουσείο

Οι ενέργειες για τη δημιουργία ενός σύγχρονου μεγάλου Μουσείου στη Λάρισα ξεκίνησαν με ενέργειες του πρώτου Εφόρου της νεοσυσταθείσας το 1973, ΙΕ' ΕΠΚΑ, κ. Κ. Γαλλή. Το 1975 ο Δήμος Λαρισαίων δώρισε στο ΥΠ.ΠΟ. ένα οικόπεδο 10 στρ. για το κτίσιμο Νέου Μουσείου στις νότιες παρυφές της πόλης (Μεζούρλο). Αργότερα δωρήθηκε μεγάλη έκταση που φθάνει συνολικά τα 54 στρ. Το 1985 προκηρύχθηκε πανελλήνιος αρχιτεκτονικός διαγωνισμός και το 1995 θεμελιώθηκε το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας. Η κατασκευή του πραγματοποιήθηκε σε δυο φάσεις 1995 - 1999 και 2002 - 2007. Αναμένεται σύντομα η έναρξη του έργου του εξοπλισμού των αποθηκών και των εργαστηρίων και η μεταφορά των αρχαιοτήτων. Παράλληλα προετοιμάζεται μουσειολογική μελέτη από τις δυο συναρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων, ΙΕ' ΕΠΚΑ και 7ης ΕΒΑ. Έχει προβλεφθεί η ευελιξία του εκθεσιακού χώρου, με δυνατότητα αυξομείωσης της επιφάνειας που διατίθεται για κάθε ενότητα. Προβλέπεται η δημιουργία αναψυκτηρίου, αίθουσας πολλαπλών χρήσεων (για περιοδικές εκθέσεις, διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις) και αίθουσας οπτικοακουστικών μέσων, όπου ο επισκέπτης θα ενημερώνεται, πριν την είσοδό του στο μουσείο, για την ιστορία της περιοχής και για τα εκθέματα που πρόκειται να δει. Τέλος, στο νέο κτίριο του Μουσείου έχουν ήδη στεγαστεί τα γραφεία των δύο Εφορειών (Κλασικών και Βυζαντινών Αρχαιοτήτων).

Προσωρινά το Αρχαιολογικό Μουσείο στεγάζεται στο Οθωμανικό Τέμενος (Γενή Τζαμί) του 19^{ου} αι. επί των οδών 31^{ης} Αυγούστου και Αμαλίας. Περιέχει αξιόλογες συλλογές παλαιολιθικών, νεολιθικών, αρχαϊκών, κλασικών και βυζαντινών ευρημάτων. Προβλέπεται η μεταφορά του σε σύγχρονο κτίριο στο Μεζούρλο, όπου θα στεγαστούν επίσης εργαστήρια, ευρύχωρες αποθήκες και τα γραφεία των δύο Εφοριών Αρχαιοτήτων της πόλεως (Προϊστορικών - Κλασικών και Βυζαντινών). Το σημερινό Αρχαιολογικό Μουσείο Λάρισας διαθέτει μια αίθουσα, στην οποία εκτίθενται οι αρχαιότητες της Μόνιμης Έκθεσής του. Το εκθεσιακό πρόγραμμα είναι δομημένο χρονολογικά, ακολουθώντας μια κυκλική πορεία μέσα στο χώρο. Στο κέντρο της αίθουσας είναι τοποθετημένες δυο σειρές βιτρινών, ενώ στις τέσσερις πλευρές της βρίσκονται βάθρα με διάφορα εκθέματα.

Η πλευρά της εισόδου και η εσωτερική σειρά των βιτρινών περιέχουν ευρήματα της Παλαιολιθικής, Νεολιθικής Εποχής και Εποχής του Χαλκού, προσφέροντας μια εικόνα μέσα από αγγεία, ειδώλια, εργαλεία και μικροαντικείμενα της καθημερινής ζωής του προϊστορικού ανθρώπου στη Λάρισα. Τα ευρήματα προέρχονται από παλιότερες ανασκαφές καθώς και από τις ανασκαφές των Γερμανών αρχαιολόγων τη δεκαετία του 1950 στη Σουφλί Μαγούλα και στην Πλατιά Μαγούλα Ζάρκου. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η κατηγοριοποίηση των βιτρινών νεολιθικής κεραμικής σύμφωνα με τις διάφορες φάσεις της και τη στρωματογραφία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί το πήλινο ομοίωμα νεολιθικής οικίας με τοποθετημένα μέσα σ' αυτό οκτώ ανθρωπόμορφων ειδωλίων, που βρίσκεται σε βιτρίνα στην αριστερή πλευρά της εισόδου.

Η περιήγηση συνεχίζεται στην εξωτερική σειρά βιτρινών, όπου υπάρχουν εκθέματα Αρχαϊκής, Κλασικής και Ελληνιστικής Εποχής, τα οποία προέρχονται από το σημαντικό

νεκροταφείο τύμβων στον Άγιο Γεώργιο Λάρισας, από τα Φάρσαλα, τον Αγιοκάμπο και άλλες περιοχές της Θεσσαλίας. Εντύπωση προκαλούν τα πήλινα αγγεία, όπλα και κοσμήματα από τον Άγιο Γεώργιο Λάρισας, μια ερυθρόμορφη κύλικα του Ευεργίδη και ένα πλεκτό καλαθάκι σε μορφή πυξίδας με καρπούς, και ένας χάλκινος τεφροδόχος αμφορέας από την Καλλίθηρα.

Ένα από τα σημαντικότερα εκθέματα του Μουσείου εκτίθεται στην πλευρά της αίθουσας απέναντι από την είσοδο και πρόκειται για τη νεολιθική στήλη τύπου μενχίρ, η οποία διακόπτει τα βάθρα με τις επιτύμβιες στήλες Κλασικής Εποχής. Εδώ υπάρχει η στήλη του Ιλξίνου, η στήλη της γυναίκας που κρατά αλάβαστρο στο ένα χέρι και σφαίρα στο άλλο, καθώς και η στήλη του κρανοφόρου πολεμιστή, που έπεσε στη μάχη της Τανάγρας το 457 π.Χ.

Στη δεξιά πλευρά των βιτρινών έχουν τοποθετηθεί αγάλματα Ελληνιστικής Εποχής, ενώ στην αριστερή πλευρά επιτύμβιες στήλες και αγάλματα Ρωμαϊκής Εποχής, με χαρακτηριστικότερα παραδείγματα αυτό της μικρής Ηρακλιώτισσας από τον Άγιο Γεώργιο Γρεβενών και της οικογένειας ολόγλυφων δελφινιών από τον Πρίνο Τρικάλων.

Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας «ΜΟΥΣΕΙΟ Γ.Ι. ΚΑΤΣΙΓΡΑ»

Η Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας αποτελεί μια εκτός του κέντρου της πόλης, εστία πολιτιστικής δραστηριότητας και παρέχει όλα τα κίνητρα και τις δυνατότητες στους δημότες για ενεργό συμμετοχή στον τομέα των εικαστικών τεχνών. Η Δημοτική Πινακοθήκη στεγάζει όλους τους πίνακες της συλλογής Κατσίγρα γνωστών Ελλήνων και ξένων ζωγράφων φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις και έχει καθιερωθεί ως μία από τις σημαντικότερες εστίες πολιτισμού της ελληνικής περιφέρειας. Η επιλογή της αρχιτεκτονικής λύσης έγινε μετά από Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, το 1984. Το κτίριο άρχισε να κατασκευάζεται από το 1991 και ολοκληρώθηκε το 2003 οπότε και εγκαινιάστηκε από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλο. Το κτίριο λειτουργεί με τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές καθώς οργανώθηκε με βάση σύγχρονες μουσειολογικές, μουσειογραφικές μελέτες και προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού. Βρίσκεται σε οικόπεδο 10.000 μ² στην αναπτυσσόμενη συνοικία της Νεάπολης με μεγάλη πλατεία έμπροσθεν αυτού και αποτελείται από δύο ορόφους και υπόγειο με συνολικό εμβαδόν 7.285 μ² (Ισόγειο: 2.788 μ², Α' όροφος: 2.513 μ², Υπόγειο: 1.983 μ²).

Το ισόγειο περιλαμβάνει: είσοδο, Υποδοχή, Πωλητήριο. Εκθετήριο των εκδόσεων της Δ.Π.Λ. Βιβλιοπωλείο εκδόσεων Τέχνης και άλλων ενημερωτικών εντύπων βιβλιοθήκη, αμφιθέατρο 220 θέσεων (400 μ²) με άρτιο εξοπλισμό για διαλέξεις, προβολές, ημερίδες, μουσικές κ.α εκδηλώσεις, κυλικείο, φουαγιέ (480 μ²), αίθουσες του Ελεύθερου Εργαστηρίου, αίθουσες διδασκαλίας και διοίκησης, γραφεία διοίκησης.

Ο Α' όροφος περιλαμβάνει: Μουσείο Γ.Ι. Κατσίγρα, χώρους εκθέσεων (1000 Μ²), ξεκούρασης, και υπαίθριους χώρους υπαίθριους χώρους εκθέσεων.

Το Υπόγειο περιλαμβάνει: εργαστήρια συντήρησης και αποθήκευσης των πινάκων, γενικές αποθήκες, φωτογραφικό εργαστήριο, εγκαταστάσεις θέρμανσης, χώρους για τους φύλακες – ασφάλεια. Σημαντική δραστηριότητα του φορέα αποτελεί το Ελεύθερο εργαστήριο Εικαστικών

Τεχνών που προσφέρει εκπαίδευση τόσο σε παιδιά όσο και σε ενήλικες. Παράλληλα με τους χώρους εντός του κτιρίου, διαμορφώθηκαν πρόσφατα και άλλα εργαστήρια για να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση, σε παλαιό διώροφο κτίριο που ανακαινίστηκε (πρώην Στρατονομία),σε πολύ κοντινή απόσταση, επί της οδού Σαρίμβεη.

Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο

Το Λαογραφικό – Ιστορικό Μουσείο εγκαινιάστηκε το 1983. Βασικός του στόχος, η παρουσίαση των διαφόρων εκφράσεων του υλικού και του πνευματικού βίου των ανθρώπων της προβιομηχανικής εποχής στην περιοχή και την πόλη της Λάρισας. Παρουσιάζονται τα θέματα: Κτηνοτροφία νομάδων και ημι-νομάδων, καθώς και Ψαράδες του Πηνειού και της Κάρλας, οργανώνονται δε ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές. Το κτίριο του Λαογραφικού Μουσείου βρίσκεται στη συνοικία Χαραυγής, κοντά στο χώρο του Ο.Σ.Ε., και έχει ολοκληρωθεί εδώ και μερικά χρόνια χωρίς ακόμα να λειτουργεί.

Οι συλλογές του Μουσείου αριθμούν περί τα 20.000 αντικείμενα, ο μεγαλύτερος όγκος των οποίων εμπίπτει χρονολογικά στον 19^ο αι. και στο πρώτο μισό του 20^{ου} αι., εικονογραφεί δε την πολιτισμική ταυτότητα της Λάρισας και της γύρω περιοχής.

Με έμφαση στα αντικείμενα που σχετίζονται με την πρωτογενή παραγωγή, γεωργία και κτηνοτροφία, οι συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνουν επίσης αντικείμενα από βασικούς τομείς του παραδοσιακού, καθημερινού και εορταστικού, υλικού βίου, όπως: υφαντική, κεντητική, ξυλογλυπτική, κεραμική, μεταλλοτεχνία, ενδυμασία, αργυροχοΐα και εκκλησιαστική λατρεία. Πολύτιμη παρακαταθήκη συνιστά για το Μουσείο η υψηλής αισθητικής συλλογή Γιώργου και Λένας Γουργιώτη, με εικαστικά έργα και έργα μικροτεχνίας, μεταλλοτεχνίας, κεντητικής, καθώς και επιλεγμένα αντικείμενα του παραδοσιακού και του αστικού σπιτιού. Ιδιαίτερη κατηγορία συνιστά η μοναδική συλλογή ξυλοτύπων, σταμπωτών υφασμάτων και ο πλήρης εξοπλισμός τυποβαφικών εργαστηρίων του Τυρνάβου, καθώς και η πλούσια συλλογή χαρακτηριστικών έργων 15ου - αρχές 20ου αι. με ποικίλα θέματα, τμήμα της συλλογής Ν. Ψημμένου.

Ιατρικό Μουσείο

Το Ιατρικό Μουσείο, όπως και το μνημείο του πατέρα της Ιατρικής, Ιπποκράτη, βρίσκεται απέναντι από το πάρκο του Αλκαζάρ. Ο Ιπποκράτης, γεννήθηκε στην Κω το 460 π.Χ. και τα τελευταία χρόνια του έζησε στη Λάρισα, όπου θεράπευσε πολλούς και όπου πέθανε το 377 π.Χ. Πλημμύρα το 1826 στάθηκε η αφορμή να αποκαλυφθεί ο τάφος του, στην έξοδο της πόλης στο δρόμο για την (αρχαία) Γυρτώνη. Στήθηκε έτσι κοντά στο σημείο εκείνο κενοτάφιο και μαρμάρινος ανδριάντας, έργο του γλύπτη Γ. Καλακαλά, τα αποκαλυπτήρια του οποίου έγιναν το 1978. Στο κενοτάφιο ιδρύθηκε το 1986 Ιατρικό Μουσείο από τον Λαρισαίο Αρχίατρο Δημήτρη Παλιούρα, που περιλαμβάνει αντίγραφο της μαρμάρινης επιτύμβιας πλάκας από τον τάφο του Ιπποκράτη, γλυπτές προτομές της Υγείας, του Ασκληπιού, του Αλέξανδρου Φλέμινγκ, του Γ. Παπανικολάου και του ιδρυτή. Επίσης, φωτογραφίες και ιατρικά βιβλία. Το Μουσείο είναι επισκέψιμο κατόπιν συνεννόησης.

Ιατρικό Μουσείο

Το Ιατρικό Μουσείο, όπως και το μνημείο του πατέρα της Ιατρικής, Ιπποκράτη, βρίσκεται απέναντι από το πάρκο του Αλκαζάρ. Ο Ιπποκράτης, γεννήθηκε στην Κω το 460 π.Χ. και τα τελευταία χρόνια του έζησε στη Λάρισα, όπου θεράπευσε πολλούς και όπου πέθανε το 377 π.Χ. Πλημμύρα το 1826 στάθηκε η αφορμή να αποκαλυφθεί ο τάφος του, στην έξοδο της πόλης στο δρόμο για την (αρχαία) Γυρτώνη. Στήθηκε έτσι κοντά στο σημείο εκείνο κενοτάφιο και μαρμάρινος ανδριάντας, έργο του γλύπτη Γ. Καλακαλά, τα αποκαλυπτήρια του οποίου έγιναν το 1978. Στο κενοτάφιο ιδρύθηκε το 1986 Ιατρικό Μουσείο από τον Λαρισαίο Αρχίατρο Δημήτρη Παλιούρα, που περιλαμβάνει αντίγραφο της μαρμάρινης επιτύμβιας πλάκας από τον τάφο του Ιπποκράτη, γλυπτές προτομές της Υγείας, του Ασκληπιού, του Αλέξανδρου Φλέμινγκ, του Γ. Παπανικολάου και του ιδρυτή. Επίσης, φωτογραφίες και ιατρικά βιβλία. Το Μουσείο είναι επισκέψιμο κατόπιν συνεννόησης.

3.3.3 Άλλες Πολιτιστικές Υποδομές

Δημόσια Βιβλιοθήκη:

Το κτίριο κατασκευάζεται εδώ και χρόνια από το Υπουργείο Πολιτισμού. Πρόκειται στην ουσία για μετατροπή του παλιού κτιρίου του Γεωργικού Συνεταιρισμού σε Δημοτική Βιβλιοθήκη επί της οδού 28ης Οκτωβρίου. Τον Νοέμβριο του 1992 έγινε η προκήρυξη της μελέτης η οποία προβλέπει υπόγειους χώρους στάθμευσης, διαμόρφωση του ανοιχτού χώρου στο πίσω μέρος του κτιρίου (που συνδέεται με το δίκτυο των κεντρικών πεζοδρόμων) και ανακατασκευή όλου του κτιρίου η οποία συνεχίζεται έως σήμερα.

Σήμερα στην βιβλιοθήκη στεγάζεται σε κτήριο επί της οδού Παπακυριαζή 47 όπου υπηρετούν έξι μόνιμοι υπάλληλοι ενώ στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ απασχολούνται με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου δύο βιβλιοθηκονόμοι ΤΕ και ένας οδηγός

Δημοτική Βιβλιοθήκη

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη λειτουργεί στον 1ο όροφο του Χατζηγιάννειου με βιβλία από δωρητές της πόλης, όπως των Μ. Μ. Παπαϊωάννου, Γ. Κατσίγρα, Δ. Χατζηγιάννη και άλλων Λαρισαίων. Επίσης, το 2005 ο Οργανισμός αγόρασε ένα σημαντικό αριθμό βιβλίων με την οικονομική ενίσχυση της Δ.Ε.Υ.Α.Λ.. Η Δημοτική Βιβλιοθήκη αποτελεί έναν ευχάριστο, ζεστό και φιλικό χώρο, όπου οι πολίτες μπορούν να διαβάσουν στο αναγνωστήριο, να πάρουν πληροφορίες και να δανειστούν βιβλία. Έχει βιβλία από όλους τους τομείς της γνώσης (Λογοτεχνία, Ιστορία, Κοινωνικές Επιστήμες, Φιλοσοφία κ.λπ.). Υπάρχει και παιδικό τμήμα με σύγχρονα βιβλία των καλύτερων εκδόσεων για παιδιά ηλικίας από ενός έτους και πάνω. Σκοπός του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Λαρισαίων είναι να εμπλουτίζει συνεχώς τη βιβλιοθήκη με νέα βιβλία, ώστε να καλυφθούν όλες οι απαιτήσεις και ανάγκες των πολιτών.

Σειρές

- Αρχαίοι Έλληνες συγγραφείς (εκδ. Ζαχαρόπουλος)

- Άπαντα Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων (Πάπυρος)
- Εκλεκτά έργα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (Εστία)
- Παγκόσμιο Θέατρο (Δωδώνη)
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, από την «Εκδοτική Αθηνών» 15 τόμοι
- Ιστορία του Ελληνικού Έθνους του Παπαρρηγόπουλου
- Ιστορία της Ελλάδας του Κορδάτου
- Μέγα Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας του Δημητράκου
- Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια.

Επίσης υπάρχουν σπάνια βιβλία εκδόσεων του 1920-30-40-50

Αλκαζάρ και Αισθητικό Άλσος:

Το Αλκαζάρ με σύγχρονη κηποτεχνική διάρθρωση, αποτελεί χώρο ψυχαγωγίας στην αριστερή όχθη του Πηνειού, με το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης – έργο του γλύπτη Φιλολάου Τλούπα –, μια τεχνητή λίμνη εγκαταστάσεις μίνι γκολφ, καθώς και το Κηποθέατρο, αμφιθέατρο πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το αισθητικό άλσος, κοντά στο πάρκο του Αλκαζάρ στην έξοδο της πόλης, αποτελεί πρότυπο φυσικό κέντρο, εστία αναψυχής και πνεύμονα πρασίνου της πόλης.

Κινηματογράφος - Ραδιόφωνο

Στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν τα συμπλέγματα κινηματογραφικών αιθουσών EUROPLEX (αίθουσες 7) Ster cenemas, Assos Odeon, ΒΙΚΤΩΡΙΑ, και άλλοι χειμερινοί και θερινοί κινηματογράφοι. Επίσης, πέραν των τηλεοπτικών σταθμών πανελληνίας μετάδοσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, εκπέμπουν τρεις Τηλεοπτικοί Σταθμοί της περιοχής που είναι: ASTRA TV (1ο χλμ. Ε.Ο. Λάρισας - Αθηνών, Λάρισα), TRT Θεσσαλική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση (3ο χλμ. Λάρισας-Αθηνών, Λάρισα) και Θεσσαλία TV (Ηρ. Πολυτεχνείου 129). Τέλος, στην πόλη λειτουργούν 8 ραδιοφωνικοί σταθμοί, εκ των οποίων ένας είναι η «Δημοτική Ραδιοφωνία Λάρισας 936».

Ζωγραφική

Στη διάρκεια του α΄ μισού του 20ου αι. η Λάρισα και η περιοχή της δεν παρουσίασαν αξιόλογη κίνηση. Το ενδιαφέρον των ίδιων των Θεσσαλών, αλλά και πολλών Ελλήνων καλλιτεχνών, είχε προσελκύσει ο Βόλος, όπου, στη δεκαετία 1920-1930, αναπτύχθηκε η λεγόμενη «θεσσαλική προσπάθεια», που εισέβαλε μεταξύ άλλων, στην ίδρυση της Σχολής Ζωγραφικής Βόλου (1926).

Στο διάστημα των ίδιων χρόνων, ωστόσο, εμφανίστηκαν, χωρίς να αποτελούν ομάδα με συνοχή και χωρίς να κατοικούν την ίδια τη Λάρισα σε μερικές περιπτώσεις, οι πρώτοι απόφοιτοι της Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας: Βασίλης Ιθακήσιος (1879-1977), Αγήνωρ Αστεριάδης (1898-1977), Γιώργος Ρήκας (1908), Ζήσης Τσαπράζης (1911-1975), Δανιήλ Δανιήλ (1914-), Δημήτριος Οικονομίδης (1913-), Δημήτρης Κατσικογιάννης (1915-1922), Ιωάννης Παπαϊωάννου (1920).

Η πρώτη μεταπολεμική έκθεση στη Λάρισα έγινε μόλις το 1956. Επρόκειτο για ατομική έκθεση του Αγήνορα Αστεριάδη, που ήταν ήδη αναγνωρισμένος ζωγράφος. Ομαδική έκθεση οργανώθηκε

μόλις το 1979, στην πρώτη γκαλερί της Λάρισας, το «Εργαστήρι». Μέσα από αυτήν εμφανίστηκε το καινούριο καλλιτεχνικό δυναμικό της περιοχής.

Σήμερα, η Δημοτική Πινακοθήκη της πόλης καθώς και διάφοροι ιδιωτικοί φορείς με τις δραστηριότητές τους συμβάλλουν διαρκώς στη μετατροπή της πόλης της Λάρισας σε πόλο έλξης Σύγχρονης Τέχνης.

Γλυπτική

Γλύπτες εργάστηκαν στην περιοχή της Λάρισας κυρίως μετά τον πόλεμο. Τα πρώτα έργα που στήθηκαν στην ίδια την πόλη, ήδη από την εποχή του μεσοπολέμου, ήταν προτομές προσωπικοτήτων της εθνικής και δημόσιας ζωής. Την ίδια περίοδο ξεχώρισε το ταλέντο του Καρυώτη γλύπτη Δημήτρη Κατσικογιάννη.

Σήμερα, γλυπτά επώνυμων ντόπιων γλυπτών είναι στημένα σε διάφορες περιοχές της Λάρισας. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν αυτά που στήθηκαν μετά το 1980. Το Μνημείο της Εθνικής Αντίστασης του Φιλολάου Τλούπα στο πάρκο του Αλκαζάρ, τα έργα «Έκσταση», «Μητέρα και παιδί», «Πουλιά» του Στέλιου Παπανικολάου στον πεζόδρομο της οδού Ρούσβελτ, η σύνθεση του ίδιου με τίτλο «Στάχυ» στη συμβολή των οδών Γεωργιάδου και Αεροδρομίου, το «Άλογο» του Μιλτιάδη Παπαστεργίου στη νησίδα της γέφυρας του Πηνειού, το άγαλμα του Ιπποκράτη του Τυρναβίτη γλύπτη Γ. Καλακαλά κα. Επίσης ιδιαίτερη θέση κατέχουν τα γλυπτά συντριβάνια στις κεντρικές πλατείες και πεζοδρόμους της πόλης, της γλύπτριας τοπίου Νέλλας Γκόλαντα.

Μουσική

Το μοναδικό μουσικό ενδιαφέρον στη Λάρισα μέχρι το 1900 αποτελούσαν οι μπάντες της Φιλαρμονικής που διασκέδαζαν τους Λαρισαίους σε δημόσιους χώρους. Δεν υπάρχουν στοιχεία για το πότε δημιουργήθηκε η πρώτη Στρατιωτική Ορχήστρα Πνευστών, η οποία έκανε τις εμφανίσεις της σε γιορτές και Κυριακές στο Αλκαζάρ και στις πλατείες Δικαστηρίων και Ανακτόρων. Η ορχήστρα αυτή διαλύθηκε το 1893. Τότε το κοινό που στερήθηκε την παρουσία της, ζήτησε από το Δήμο της πόλης τη δημιουργία νέας ορχήστρας. Έτσι δημιουργήθηκε από το Δήμο, με εισφορές ιδιωτών, η Φιλαρμονική με αρχιμουσικό το Λουκά Ανεμογιάννη από το Μεσολόγγι.

Το 1927 ιδρύθηκε το Δημοτικό Ωδείο Λάρισας. Η Φιλαρμονική του ΔΩΛ ιδρύθηκε το 1952 με πρώτο αρχιμουσικό τον Γ. Καμηλιέρη. Στη Λάρισα έχει την έδρα του και ο Μουσικός Σύλλογος ο οποίος ιδρύθηκε το 1931 από φιλόμους της εποχής. Από το 1985 διοργανώνει σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου, Χορωδιακό Φεστιβάλ που μετέχουν ελληνικές & ξένες χορωδίες.

Η Ανδρική Χορωδία του Συλλόγου, υπό τη διεύθυνση του μαέστρου Θ. Βαλακώστα από το 1953 και του Δ. Καρβούνη από το 1988, αποτελεί το πιο δραστήριο τμήμα του. Η χορωδία έχει δώσει πάνω από 180 συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει λάβει μέρος σε διεθνή φεστιβάλ χορωδιών. Από το 1959 έχει βραβευτεί πάνω από οκτώ φορές σε Πανελλήνιους Διαγωνισμούς χορωδιών και το 1982 πήρε το μοναδικό βραβείο στην κατηγορία ανδρικών χορωδιών στο διεθνή διαγωνισμό της Tours. Έχει ακόμη στο ενεργητικό της τρεις δίσκους LP.

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Η πόλη της Λάρισας παρουσιάζει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα από τον προηγούμενο αιώνα. Ήδη από το 1911 καθιερώνονται οι πρώτοι πανελλήνιοι ιππικοί αγώνες και οργανώνονται οι πρώτοι γυμναστικοί και ποδηλατικοί αγώνες. Το 1913 -15 ιδρύεται το Εργατικό Κέντρο, η Γεωργική Σχολή, καθώς και ο πρώτος κινηματογράφος, ο «Παράδεισος». Οι μεγάλες «λαϊκές» και το παραδοσιακό παζάρι γίνονταν στην περιοχή του Αλκαζάρ, δίπλα στο ποτάμι. Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου η Λάρισα μεταμορφώνεται σε νέα πόλη, με δρόμους, σχολεία, δύο μεγάλες κεντρικές πλατείες και νεοκλασικά κτίρια. Το 1930 εγκαινιάζεται ο Υδατόπυργος και από το 1931 η πόλη υδροδοτείται από τον Πηνειό ποταμό. Μέχρι το 1935 ιδρύονται το Δημοτικό Ωδείο, η Δημοτική Βιβλιοθήκη, το Μουσείο, ο Μουσικός Σύλλογος και η Επιτροπή Τουρισμού. Σήμερα, ο Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Λαρισαίων πραγματοποιεί μεγάλο αριθμό εκδηλώσεων καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου, με θεατρικές παραστάσεις, μουσικές και λογοτεχνικές βραδιές, κινηματογραφικές προβολές, κουκλοθέατρο, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας. Οι φορείς πολιτισμού της Λάρισας προάγουν εν γένει όλες τις καλές τέχνες, οι ρίζες ανάπτυξης των οποίων εντοπίζονται στο μακρύ ιστορικό παρελθόν της πόλης. Οι σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου Λαρισαίων που λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και διοργανώνονται κυρίως από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λαρισαίων (θεατρικές παραστάσεις, λογοτεχνικές και μουσικές βραδιές, κινηματογραφικές προβολές, κουκλοθέατρο, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, κ.ά.), είναι οι εξής:

Μεσογειακό Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστών, κάθε Μάρτιο, όπου διαγωνίζονται νέοι σκηνοθέτες με ταινίες μικρού μήκους. Κάθε χρόνο το φεστιβάλ αφιερώνεται σε σημαντικό Έλληνα ή ξένο σκηνοθέτη.

Αφιέρωμα στις Χαμένες Πατρίδες, στο τέλος Μαΐου, με διαλέξεις, εκθέσεις φωτογραφίας, επιστημονικές ανακοινώσεις και μουσικο – χορευτικές παραστάσεις.

Ιπποκράτεια, εκδηλώσεις αφιερωμένες στον Ιπποκράτη οι οποίες τιμούν τον πατέρα της Ιατρικής με θεατρικές και μουσικές παραστάσεις διακεκριμένων καλλιτεχνών, κάθε δύο χρόνια, τον Οκτώβριο στη Λάρισα.

Αχίλλεια, προς τιμή του πολιούχου Αγίου Αχιλλείου.

Χορωδιακό Φεστιβάλ του Μουσικού Συλλόγου Λάρισας Ο Μουσικός Σύλλογος της Λάρισας σε συνεργασία με άλλους φορείς του δήμου και με την συμβολή του Υπουργείου Πολιτισμού, διοργανώνει τον Οκτώβριο Διεθνές Φεστιβάλ Χορωδιακής Μουσικής.

Δημοτικό Κουκλοθέατρο «Τιριτόμπα»

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας του παιδιού γίνεται η *γιορτή του παιδιού*, το πρώτο Σαββατοκύριακό του Ιουνίου, με θεατρικό παιχνίδι, κουκλοθέατρο, έκθεση βιβλίου και εργαστήρι ζωγραφικής.

Στις 23 Οκτωβρίου γίνονται εκδηλώσεις για την απελευθέρωση της πόλης από τους Γερμανούς, με ομιλίες και χορευτικά.

Από τον Ιούνιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο πραγματοποιείται *μεγάλος αριθμός_θεατρικών παραστάσεων* από γνωστούς θιάσους και συναυλιών από γνωστούς συνθέτες τόσο στο *κηποθέατρο του Αλκαζάρ*, χωρητικότητας 2.500 θέσεων όσο και στο *Αισθητικό άλσος Αναψυχής*, το οποίο διαθέτει μικρό θέατρο.

Οι «*Γιορτές Πηνειού*» είναι ένα πολύ-πολιτισμικό Φεστιβάλ που διοργανώνεται κάθε χρόνο στα μέσα του Ιουνίου, στην κοίτη του ποταμού Πηνειού, με τους επισκέπτες του να ξεπερνούν κατά πολύ τους εκατόν πενήντα χιλιάδες.

Στα πλαίσια του «Φεστιβάλ Πηνειού» λειτουργούν ενημερωτικά περίπτερα από εκατό και πλέον συνδιοργανωτές φορείς και συλλόγους της Λάρισας και όχι μόνο, με θεματικές ενότητες τον πολιτισμό, τις τέχνες, το περιβάλλον, τον εθελοντισμό και την κοινωνική αλληλεγγύη. Ο χώρος που καταλαμβάνουν τα περίπτερα των συνδιοργανωτών φορέων εκτείνονται κατά μήκος τεσσάρων χιλιομέτρων, δίνοντας τη δυνατότητα στους επισκέπτες να βιώσουν μια μεγάλη γιορτή, σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον. Επιπλέον, γίνονται δέκτες και πομποί ενός οικολογικού μηνύματος σε μια εποχή όπου η προστασία του περιβάλλοντος έχει γίνει υπόθεση όλων μας.

Κατά τη διάρκεια των επταήμερων Φεστιβαλικών εκδηλώσεων, διοργανώνονται κάθε χρόνο σπουδαίες θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες από μεγάλους καλλιτέχνες, αθλητικές δραστηριότητες με επίκεντρο τον Πηνειό καθώς και λογίων – λογίων εκθέσεις εικαστικών και χάρπενινγκ (harpening) που προσφέρουν αξέχαστες εμπειρίες σε μικρούς και μεγάλους.

Η «*Παραδοσιακή Πολιτεία*» υλοποιείται παράλληλα χρονικά και χωρικά με τις εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Πηνειού . Πρόκειται για μια εκδήλωση που βασίζεται στον άξονα: προστασία περιβάλλοντος – πολιτιστική κληρονομιά με τη συμμετοχή τριάντα συνδιοργανωτών φορέων. Αποτελείται από δυο επιμέρους τμήματα. Το «Παραδοσιακό χωριό», στο οποίο λαμβάνουν μέρος το σύνολο των γυναικείων πολιτιστικών συλλόγων και των αγροτουριστικών συνεταιρισμών της ευρύτερης περιοχής εκθέτοντας παραδοσιακά χειροποίητα προϊόντα και παρουσιάζοντας επίσης τις δραστηριότητές τους. Το άλλο τμήμα αποτελείται από συλλόγους βιοκαλλιεργητών, κέντρα πιστοποίησης βιολογικών προϊόντων, κέντρα ανθοκομίας και κηποτεχνίας γεωπονικούς συλλόγους και γενικότερα φορείς οικολογικού ενδιαφέροντος. Στην Παραδοσιακή Πολιτεία εκτός από την έκθεση προϊόντων και τη διάθεσή τους στο κοινό, πραγματοποιούνται ποικίλες εκδηλώσεις, όπως επιστημονικές ημερίδες, οικολογικές εκδηλώσεις και ομιλίες, αλλά και εξειδικευμένες επιδείξεις (λ.χ. επίδειξη εύρεσης μανιταριού τρούφας κ.α.)

Στην πόλη εδρεύει το ιδιωτικό «Θέατρο Τεχνών» στην οδό Ταγματάρχου Βελ. και Πηνειού. Λειτουργούν 7 Ιδιωτικές Μουσικές Σχολές και 9 Ιδιωτικές Σχολές Χορού καθώς και διάφορες ιδιωτικές γκαλερί – αίθουσες τέχνης.

3.4 Αθλητικές και Τουριστικές Υποδομές

3.4.1 Αθλητικές Υποδομές

Ο Δήμος Λαρισαίων ίδρυσε το 1983 τον Αθλητικό Οργανισμό Δήμου Λαρισαίων με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου δικαίου, με σκοπό την ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού, την καλλιέργεια της αθλητικής άμιλλας αλλά και τη δημιουργία και λειτουργία των απαραίτητων αθλητικών χώρων (γυμναστήρια, χώροι αθλοπαιδιών, κλπ). Με την υπ' αριθμ 53/2011 απόφαση του Δ.Σ. ο Α.Ο.Δ.Λ. συγχωνεύτηκε μαζί με άλλα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου στον Δημοτικό Οργανισμό Πολιτισμού, Αθλητισμού και Επιστημών επίσης τα προγράμματα μαζικού Αθλητισμού που υλοποιούνταν ανάλογα από την Κ.Ε.Δ.Η. Γιάννουλης, Δ.Ε.Α.Γ.Α Κοιλιάδας και ΔΕΑΠ Κοιλιάδας περιέρχονται στον υπό σύσταση Δημοτικό Οργανισμό. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του ο ΔΟΠΑΕΛ διεξάγει πρωταθλήματα και αγώνες σε διάφορα αθλήματα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ, κολύμπι, ποδηλασία, τέννις, κλπ), λειτουργεί ακαδημίες ποδοσφαίρου και μπάσκετ, σχολές εκμάθησης αθλημάτων, διοργανώνει ημερίδες και σεμινάρια, ενώ έχει την ευθύνη οργάνωσης της Αθλητικής Εβδομάδας (κάθε Ιούνιο).

Στην πόλη της Λάρισας υπάρχει πληθώρα αθλητικών εγκαταστάσεων και αξιόλογη παράδοση αθλητικών σωματείων με έμφαση στο ποδόσφαιρο μέσα από τις διακρίσεις της «ΠΑΕ ΑΕΛ 1964», έδρα της οποίας αποτελεί το νέο γήπεδο ποδοσφαίρου στην περιοχή των αθλητικών εγκαταστάσεων Νεάπολης. Τα σημαντικότερα αθλητικά κέντρα της πόλης είναι τα εξής:

Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Λάρισας (Ε.Α.Κ.Λ.)

Το Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Λάρισας κατασκευάστηκε το 1965, καταλαμβάνει συνολικά έκταση 56.000 τ.μ. και αποτελεί ιδιοκτησία της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού. Το Ε.Α.Κ.Λ. περιλαμβάνει Κλειστό Κολυμβητήριο, το Στάδιο Αλκαζάρ, Κλειστό Γυμναστήριο, Κλειστό Γυμναστήριο Αγίου Θωμά, Κλειστό Γυμναστήριο Νεάπολης, υπαίθριες εγκαταστάσεις Νεάπολης και Αίθουσα Βαρέων Αθλημάτων.

Οι χώροι του Ε.Α.Κ.Λ. μπορούν να εξυπηρετήσουν συνολικά τα παρακάτω αθλήματα:

Κολύμβηση	Καλαθοσφαίριση	Πετοσφαίριση	Πετοσφαίριση	Ποδόσφαιρο
Υδατοσφαίριση	Πετοσφαίριση	Χειροσφαίριση	Χειροσφαίριση	Άρση Βαρών
Τεχνική	Αντιπτέρηση	Ορειβασία	- Αντισφαίριση	Πάλη
Κολύμβηση	Καλαθοσφαίριση	Αναρρίχηση	Καλαθοσφαίριση	Πυγμαχία
Ποδόσφαιρο	Στίβος	Καλαθοσφαίριση	Πετοσφαίριση	Tae Kwon Do

Το **Κλειστό Κολυμβητήριο** καταλαμβάνει έκταση 3.000 τ.μ., έχει χωρητικότητα 1.300 θεατών και κατασκευάστηκε το 1977.

Το **Στάδιο Αλκαζάρ**, καταλαμβάνει έκταση 21.000 τ.μ., έχει χωρητικότητα 14.848 θεατών και κατασκευάστηκε το 1965. Ο αγωνιστικός χώρος έχει διαστάσεις 105X68, διαθέτει οκτώ διαδρομές στίβου και οι κεντρικές του θύρες 2,3,4 καλύπτονται από σκέπαστρο σύγχρονων προδιαγραφών. Βρίσκεται στη βορειοδυτική άκρη της πόλης, δίπλα στο ομώνυμο πάρκο.

Το Στάδιο έχει ανακαινισθεί - εκσυγχρονισθεί σε μεγάλο βαθμό και διαθέτει πλέον στέγαστρο, καθίσματα, νέους προβολείς, στίβο 8 διαδρομών, ανακαινισμένους εσωτερικούς χώρους κ.λ.π.

Το **Κλειστό Γυμναστήριο** Καταλαμβάνει έκταση 1.680 τ.μ., έχει χωρητικότητα 1.200 θεατών και κατασκευάστηκε το 1967.

Το **Κλειστό Γυμναστήριο Αγίου Θωμά** Καταλαμβάνει έκταση 1.270 τ.μ. και κατασκευάστηκε το 1987.

Το **Κλειστό Γυμναστήριο Νεάπολης** Καταλαμβάνει έκταση 4.800 τ.μ., έχει χωρητικότητα 3.995 θεατών και κατασκευάστηκε το 1995. Το Κλειστό της Νεάπολης φιλοξένησε αγώνες του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Εφήβων (1995), καθώς και ένα Final-four της Ευρωλίγκας γυναικών (1997). Τέλος, σε αυτό διεξήχθη και ένα Final-four του Κυπέλλου Ελλάδας (2003).

Οι **Υπαίθριες εγκαταστάσεις Νεάπολης** αναπτύσσονται σε έκταση 24.000 τ.μ. και κατασκευάστηκαν το 1985. Το Αθλητικό κέντρο Νεάπολης διαθέτει 2 γήπεδα ποδοσφαίρου κανονικών διαστάσεων, 2 γήπεδα τένις, 3 γήπεδα μπάσκετ, 1 γήπεδο 5 X 5, Ανοιχτή πισίνα 12 X 25, Γήπεδο beach soccer και Γήπεδο beach volley.

Η **Αίθουσα Βαρέων Αθλημάτων** καταλαμβάνει έκταση 1.242 τ.μ., έχει χωρητικότητα 600 θεατών και κατασκευάστηκε το 1985.

Ο ΔΟΠΑΕΛ είναι αρωγός στην ανάπτυξη του αθλητισμού και στην ανάδειξη της Λάρισας σε πόλη-ναυαρχίδα της περιφερειακής αθλητικής ανάπτυξης. Ο Δήμος Λαρισαίων έχει δημιουργήσει πολλές και πλήρως εξοπλισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι έτοιμες να δεχτούν όλους τους πολίτες και να φιλοξενήσουν κάθε είδους διοργάνωση. Αναλυτικότερα η δραστηριότητα του καταγράφεται στην παράγραφο 3.2.213

Σε όλες τις συνοικίες της πόλης είναι διάσπαρτα περίπου 30 γήπεδα και εγκαταστάσεις αθλοπαιδιών. 6 Γήπεδα αφορούν σε μικρά γήπεδα ποδοσφαίρου 3X3, 5X5, 8X8 και 10X10 Αθλητικό Κέντρο Θεσσαλικού, Κουκουλιτσίου – Μουτσιάρη, Νεάπολης Μητσιμπόνα, Sport Club Maracana, Mudialito.

Μεγάλος είναι επίσης και ο αριθμός των αθλητικών σωματείων που δραστηριοποιούνται στην πόλη. Ειδικότερα, σε σύνολο 296 αθλητικών σωματείων στο Νομό Λάρισας, στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν τα περισσότερα και μάλιστα δραστηριοποιούνται σε πλην του ποδοσφαίρου και σε πληθώρα άλλων αθλημάτων. Σημαντική ομάδα ποδοσφαίρου είναι η ΑΕΛ Λάρισας, ο Ναυτικός Όμιλος Λάρισας (κολύμβηση), κ.ά.

Η ποδοσφαιρική ομάδα Αθλητική Ένωση Λάρισας (ΠΑΕ Α.Ε.Λ.) είναι πανελληνίως γνωστή. Ιδρύθηκε το 1964, με τη συγχώνευση του Λαρισαϊκού, του Ηρακλή, του Άρη και του Τοξότη.

Επίσημο όνομα της ομάδας από το 2003 είναι «ΠΑΕ ΑΕΛ 1964». Χρησιμοποιεί ως έδρα το νέο ιδιόκτητο γηπέδο στον αθλητικό πόλο της περιοχής Νεάπολης.

Η ΑΕΛ είναι μία ιστορική ομάδα που έχει κατακτήσει διάφορα κύπελλα, το πρωτάθλημα Ελλάδας το 1988, το κύπελλο το 1985 και το 2007.

Σε όλες τις Τοπικές Κοινότητες της Δημοτικής Ενοτητας Κοιλάδας (εκτός από την Τ.Κ. Λουτρό) υπάρχουν γήπεδα ποδοσφαίρου. Στην τοπική κοινότητα Κοιλάδας υπάρχει και γήπεδο τένις.

3.4.2 Τουριστικές Υποδομές

Η πόλη της Λάρισας, χτισμένη στο κέντρο της Θεσσαλίας αποτελεί οικονομικό, διοικητικό και επιστημονικό κέντρο και διαθέτει αξιόλογα αξιοθέατα, μνημεία και εκδηλώσεις. Η Λάρισα έχει φιλοξενήσει κατά καιρούς εκθέσεις, αθλητικές εκδηλώσεις και συνέδρια. Διαθέτει επίσης ισχυρό επιχειρηματικό δυναμικό και υπηρεσίες. Πέρα από την ανάπτυξη ορισμένων μορφών τουρισμού που συνδέονται με επαγγελματικές δραστηριότητες (όπως είναι πχ τουρισμός πόλης, επιχειρηματικός, συνεδριακός) δεν αποτελεί τουριστικό προορισμό αλλά λειτουργεί περισσότερο ως «πέρασμα» για διάφορες τουριστικές περιοχές του Νομού. Η ανάπτυξη ενός σύγχρονου συνεδριακού κέντρου και άλλων οργανωμένων χώρων που θα μπορούν να φιλοξενήσουν εκθέσεις, θα ενισχύσει την ανάπτυξη ορισμένων μορφών τουρισμού. Η ξενοδοχειακή υποδομή στην πόλη καταγράφεται στον παρακάτω πίνακα:

ΛΑΡΙΣΑ ΙΜΠΕΡΙΑΛ (5 αστέρων)	ΔΙΒΑΝΗ ΠΑΛΛΑΣ (4 αστέρων)	ΑΣΤΕΡΑΣ (3 αστέρων) ΑΣΤΟΡΙΑ (3 αστέρων) ΓΚΡΑΝΤ ΟΤΕΛ (3 αστέρων) ΔΙΟΝΥΣΟΣ (3 αστέρων) ΜΕΤΡΟΠΟΛ (3 αστέρων) ΠΑΡΚ (3 αστέρων)	ΑΔΩΝΙΣ (2 αστέρων) ΑΚΡΟΠΟΛ (2 αστέρων) ΑΜΠΑΣΑΝΤΕΡ (2 αστέρων) ΑΤΛΑΝΤΙΚ (2 αστέρων) ΑΧΙΛΛΙΟΝ (2 αστέρων) ΔΩΜΑ (2 αστέρων) ΕΛΕΝΑ (2 αστέρων)	ΑΡΗΣ (1 αστέρι) ΔΙΕΘΝΕΣ (1 αστέρι) ΛΙΝΤΟ (1 αστέρι) ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (1 αστέρι) ΝΕΟΝ (1 αστέρι) ΠΑΝΘΕΟΝ (1 αστέρι)
-----------------------------------	------------------------------	--	--	---